

Vi ger kraft åt varje människa

**FÖR
LINKÖPINGS
BÄSTA**

Valmanifest för mandatperioden 2022-2026

Centerpartiet

LINKÖPING

Innehållsförteckning

För Linköpings bästa	4
Centerpartiet Linköpings politik och prioriteringar inför perioden 2022-2026.....	6
Den gröna och hållbara staden	6
Vårt framtida Linköping.....	6
Framtidens Linköping som en kulturstad.....	7
Ett gott boende för alla.....	7
Landsbygden - en plats att leva på.....	9
Leva och verka på landsbygden.....	9
Byggande på landsbygden.....	10
Den livskraftiga landsbygden.....	10
Jordbruket - vår mat och vår krisberedskap	12
Åkermarken och vår lokala livsmedelsproduktion	12
Beredskap för kriser i en ny värld	13
En miljö- och klimatpolitik i framkant	14
Hållbart resande för klimatet och framkomligheten	14
Linköping ska vara ledande i klimatomställningen.....	14
Grön energi till hela Linköping.....	16
En cirkulär ekonomi minskar klimatavtrycket	16
Biologisk mångfald behövs för vår framtid.....	17
En giftfri vardag.....	18
Större möjlighet till odling och självförsörjning.....	18
Näringsliv och arbete - för att få fler i jobb	20
Behov av arbetskraft.....	20
Arbete är vägen till delaktighet och trygghet.....	21
Småföretagen en del av ryggraden i kommunens näringsliv.....	21
Samarbete och gott bemötande för medborgarnas bästa.....	23
Vikten av ett gott bemötande	23
Samverkan	23
Skola och utbildning för en god start i livet	25
Förmedla kunskap	25
Integration och trygghet i skolan	25
Bristen på behöriga lärare.....	26
Landsbygdsskolor	27
Trygghet och tidiga insatser för ett samhälle som håller ihop	29
Samverkan för trygga och attraktiva områden.....	29
Förebyggande och tidiga åtgärder.....	29
Ett samhälle som håller ihop och är tryggt för alla	30
Samverkan	31
Arbete mot relationsvåld.....	33
En aktiv och trygg ålderdom	35
En trygg kommun att åldras i	35
Vi blir fler äldre som lever längre	35
Rätten att kunna få påverka.....	36
Personalen skapar omsorgen.....	36
Den goda maten.....	37
Kultur och fritid för ett gott liv	38
En fri kultur ger människor kraft att växa.....	38
En fritid som skapar trygghet och välmående.....	40
Demokrati och mångfald för Linköpings bästa.....	42
Politik nära dig	42
Gemenskap istället för utanförskap	42
Kommunens ekonomi	45
I september finns chansen att rösta för Linköpings bästa!	46

För Linköpings bästa

Centerpartiet är en hoppets röst som vill ge kraft till alla människor att forma sina liv utifrån sina mål och livsdrömmar. Vi har en hoppfull grundsyn på både människan och samhället. Vår politik bygger på ett starkt engagemang för miljöfrågor och hållbarhet. För oss är levande landsbygd och värdeskapande företag helt centrala frågor för att förverkliga vår samhällsvision. Med detta i ryggen är vårt mål att det ska vara tryggt, enkelt och utvecklande att leva i Linköping!

Linköping är en plats full av utveckling och möjligheter för många av oss som bor här. Här är en mångfald av människor med och formar framtiden. De beslut vi tar idag kommer att påverka Linköping och dess invånares livsmöjligheter under många år framåt. Mycket står alltså på spel 2022.

Mot bakgrund av de utvecklingsmöjligheter som finns i vår kommun är det inte konstigt att vi är många som valt att bygga våra liv här. Det har också att göra med att Linköping för många inflyttare upplevs ge ett enklare vardagsliv än ett liv i de största städerna. Bra förskolor, skolor och ett liv med fungerande fritidsaktiviteter för barnen är också viktiga faktorer i valet av bostadsort.

Samtidigt finns det mycket som kan bli bättre. Linköping är en kommun med otrygghet och stor segregation. Mycket av otryggheten är direkt kopplad till den gängrelaterade brottsligheten. Segregationen är kopplad till trångboddhet, försörjningsstöd i stället för arbete och en otrygg boendemiljö i utsatta stadsdelar. Att SFI-undervisningen idag inte alltid fungerar bra och att informationen ofta är alldeles för otydlig om hur det oskrivna svenska samhällskontraktet ser ut i termer av rättigheter och skyldigheter förstärker denna sida av segregationen. Detta vill vi ändra på.

Våldet som drabbar kvinnor, oftast i nära relationer med män, är ett lika stort men mycket mera dolt problem än den gängrelaterade brottsligheten. I samverkan mellan kommunens olika delar och civilsamhället vill vi kraftfullt förstärka skyddet för kvinnor som lever med hotet om våld nära sig. Vi vill också öka tryggheten för kvinnor i offentliga miljöer. Kvinnofrid är ett begrepp som skapades på 1200-talet i Sverige för att skydda kvinnor. Det är mer än hög tid att kvinnor inte ska kunna bli misshandlade och ihjälslagna i nära relationer år 2022.

Vi vill förstärka ansträngningarna att motverka den psykiska ohälsan, speciellt bland barn och unga.

Alla boende i kommunen ska kunna välja och påverka när det är dags att flytta till äldreboende, servicehus eller få hjälp i hemmet.

Företagen och framför allt småföretagen är grundläggande för en kommun och här vill vi underlätta för utveckling och minska regelkrånglet.

Skolans och andra utbildningars centrala uppgift är att förmedla kunskap och bidra till den enskildes förkovran och personliga utveckling. Skolan är när den är som bäst ett fantastiskt verktyg som ger våra barn och unga lust till lärande och utveckling samt en bra grund för ett liv som aktiva och engagerade samhällsmedborgare. Vi måste prioritera att öka resultaten för våra elever. Alla resurser i skolan måste riktas mot att se till att fler elever klarar grundskolan och gymnasiet.

I Linköping har vi många personer som hamnat i långvarigt biståndsberoende och som behöver rustas för att kunna ta del av arbetsmarknaden på sikt. Det anstår inte en välmående kommun som Linköping att så många personer är fast i långvarigt biståndsberoende. Vi måste nu göra vad vi kan för att få fler att gå till egen försörjning så att fler egna drömmar kan förverkligas och, i förlängningen, mer resurser blir över till kommunens kärnverksamheter.

Linköping ska vara en plats där människor som lever i utsatthet ska tas omhand med positiva förväntningar om att livsresor är möjliga. Barn och unga som av olika skäl är på väg ut ur samhällsgemenskapen och på väg in i kriminella miljöer ska mötas med tidiga insatser i nära samverkan mellan olika förvaltningar och andra aktörer. Vi ser särskilt behovet av ett fördjupat samarbete med ideella organisationer.

Vår gemensamma trygghet och säkerhet påverkas också av att vi lever i en tid då cyberangrepp och destabilisering blivit en realitet. Vi tänker bygga ett starkt Linköping som står emot olika slags hot och störningar. Utan att för ett ögonblick vika från att Linköping ska vara öppet mot omvärlden behöver tillgången till mat och energi göras mer robust i vår kommun.

För oss är miljö- och klimatfrågor mycket viktiga. Vi vill att Linköpings arbete med att minska utsläppen av växthusgaser ska ligga långt framför både EU:s och Sveriges mål. Vi vill göra Linköpings stad ännu mer cykelvänlig och förenkla odling och en resurshushållande livsstil i hela kommunen.

Landsbygden och lantbruket är helt centrala frågor för Centerpartiet. Ett välmående lantbruk som kommunen bistår på alla sätt som är möjliga är en prioriterad fråga för oss. Ett välmående lantbruk är också ryggraden i en välmående landsbygd och en avgörande fråga för att skapa ett Linköping där hela kommunen är robust och motståndskraftig mot olika slags störningar och hot. Dessutom är det en förutsättning för en stabil och tryggad livsmedelsförsörjning till hela kommunens befolkning.

Kultur och fritid är av stor betydelse för oss. Vi vill se en satsning på ökade budgetanslag till kulturen i Linköpings kommun. Linköping är en plats där historia och framtid möts och vi vill knyta ihop detta med vår kulturpolitik. Vi vill också att hela Linköping ska vara en plats där kulturen är nyskapande och öppen för intryck från vår omvärld. Den nyfikenhet och kreativitet som präglar många av Linköpings alla företag, både i staden och på landet, vill vi också skall få genomsyra kulturlivet i vår kommun.

Slutligen kommer vi att försvara principen om ansvarsfull ekonomisk hushållning med kommunens gemensamma resurser. Vi står för principen att varje generation ska bära sina egna kostnader. Mot bakgrund av detta och den goda ekonomi Linköpings kommun har avvisar vi alla förslag om höjd kommunalskatt i Linköping.

Centerpartiet Linköpings politik och prioriteringar inför perioden 2022-2026

I följande text beskriver vi vår politik och våra prioriteringar för Linköpings kommun under åren 2022 till 2026.

Den gröna och hållbara staden

Staden är på flera sätt ett eget ekosystem som måste utvecklas för att bli mer hållbart både ur miljösynpunkt och rent mänskligt. Vi vill avlasta stadskärnan från biltrafik samtidigt som vi vill göra det enklare att nå stadens kärna med bil. Bostäder som byggs i tätbebyggda områden ska planeras med solceller på tak, trädgårdar på tak och med "gröna" väggar.

Vårt framtida Linköping

Att skapa en levande stadskärna, där människor kan må bra och mötas i en miljö som är hållbart utformad är grundläggande. För att på lång sikt kunna nå balans mellan människors önskemål och behov av att bo i staden samtidigt som parker utvecklas och värdefull åkermark bevaras, måste byggandet förtätas. Förtätningen av innerstaden krävs också för att ge bättre underlag för butiker, kaféer och restauranger. När järnvägen dras om kommer stora ytor att frigöras längs Stångån mitt i Linköping. Det ger oss möjlighet till att forma öppna, varma och välkomnande mötesplatser. Det vi ser framför oss är att Stångåstråket är en del av Linköpings framtida hjärta och DNA som "Staden vid ån" med en utbyggnad av bostäder tillsammans med affärer och restauranger. Det vi ser framför oss är också bostäder byggda i trä. Vi är positiva till fler höghus, då det ger fler människor på ianspråktagen markyta samt att mer yta kan avsättas till grönytor. Principen är att förtäta längs med kollektivtrafikstråk. Samtidigt måste det, längs dessa stråk och vägar, göras insatser för att få mer grönska. Gröna väggar och andra planteringar i stadsmiljön för att rena luften, hålla temperaturen i staden nere under heta perioder och för att kunna hantera en ökad mängd nederbörd.

Gång och cykel är oerhört viktigt för att få en hållbar och attraktiv stad. Därför vill vi se fler satsningar som underlättar dessa transportsätt. Kollektivtrafik är också viktigt för en hållbar stad. Transporter till butiker, restauranger och andra verksamheter i staden ska ske med hållbara fordon som framförs med fossilfria drivmedel.

För att ge innerstaden så goda förutsättningar som möjligt att klara av omställningen med allt färre butiker och mindre kontorsytor - vill vi att fler högstadies- och gymnasieskolor flyttar in i lokaler i innerstaden. Detta är också en integrationsbefrämjande åtgärd då det kommer att göra det lättare att skapa de skolmiljöer där barn från olika bakgrunder får mötas. Även andra verksamheter som får fler människor att röra sig i staden, bör välkomnas.

Känslan för staden kommer genom den karaktär den utstrålar. Därför är arkitektur oerhört viktigt. De möjligheter till utveckling av Linköpings innerstad längs Stångån som öppnas med det kommande beslutet om Ostlänken är en central fråga för kommunens utveckling de kommande 100 åren och måste hanteras med stort engagemang och politiskt mod. Vi har råd att vara kräsna med det som byggs i stadskärnan och vi vill undvika att Linköpings karaktär byggs bort, men det är

också viktigt att kunna se från vilka olika epoker byggnader i Linköping kommer. För att kunna förverkliga de möjligheter som Ostlänkens dragning genom Linköping ger, kommer miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen i kommunen att få en nyckelroll. Vi vill att det ska bli både enklare och en mer positiv upplevelse för både enskilda personer och företag att ta kontakt med denna förvaltning.

Linköping växer och konkurrensen om marken blir allt större. Vi behöver se till att Linköping växer hållbart, utan att det sker på bekostnad av; människors trygghet och välmående, den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster, den bördiga jordbruksmarken eller den lokala livsmedelsproduktionen.

Framtidens Linköping som en kulturstad

I arbetet med att utveckla staden och dess karaktär vill vi se att kommunens konstansvariga finns med från början i planeringen. Konsten har alltför länge slängts in som jästen efter degen när Linköping byggts. I klartext betyder det att de konstnärliga utsmyckningarna har gjorts efter att hus och hela kvarter redan byggts. Vi vill också att gestaltningen av framtidens Linköping görs med kreativ inspiration från det historiska arv Linköping bär på, i form av material, former och färger men också att nutiden och framtiden får ta plats i gestaltningen.

I Stångåstråket vill vi att kulturlivet ska möta kaféer, restauranger och butiker. Som kronan på detta verk vill vi att en ny mötesplats skapar, som den nya välkomnande porten till Linköping, på en och samma gång, varm och välkomnande. Vi vill också att Linköpings universitet bjuds in att vara en del i denna mötesplats, där en stor föreläsningssal/aula kan inrymmas och kanske även en ny konsertsal. Vi ser också att konstgallerier och annan kulturverksamhet finns vid denna mötesplats.

För att kunna utveckla innerstaden som en levande miljö fylld av människors möten och aktiviteter krävs dock en djupare förståelse av stadens karaktär. Stadens födelse och fortsatta hjärtpunkt är den medeltida katedralen, och dess band med vattnet nere vid det tidigare vadstället över Stångån. För att göra Linköping mer levande måste Stångån åter kopplas ihop med innerstadens kärna upp till kvarteren runt domkyrkan och slottet. Därför vill vi att Storgatan i likhet med Nygatan och Ågatan görs om till gågata året runt.

Ett gott boende för alla

Linköping behöver mer blandade boendemiljöer för att bli en mer integrerad kommun. För att nå detta mål måste både kommunala och privata byggherrar och fastighetsägare bidra. De verktyg som finns under samhällsbyggnadsnämnden i form av beslut om översikts- och detaljplaner, liksom beslut om tilldelning av byggrätter behöver användas för att så långt lagen tillåter styra mot mer blandade boendemiljöer. De byggherrar och fastighetsägare som kan presentera bygg- och boendelösningar där även billiga bostäder tillhandahålls ska prioriteras vid tilldelningsbeslut om byggrätter så långt lagstiftningen medger.

Det finns ett stort behov av fler bostadsrätter och hyresrätter i såväl Linköpings innerstad som ytterstad. I Linköping som helhet finns också en stor brist på villor. Det är alltför svårt att idag få bygglov för villor på landsbygden. Bristen på

bostäder i Linköping driver upp priserna på boende i kommunen, vilket bland annat försvårar arbetsgivares möjligheter att rekrytera arbetskraft.

För att Linköping ska kunna utvecklas behövs dock också en genomtänkt och långsiktig strategi för hur ytterstaden ska se ut i Linköping på lång sikt. Det är här de allra flesta av Linköpings nya invånare kommer att bo. Vårt viktigaste besked här är att när ytterstaden byggs och utvecklas så är de blandade bostadsområdena helt avgörande. Ska Linköping kunna ta sig ur dagens segregation med otrygghet och skjutningar är det helt nödvändigt att framtidens bostadsområden innehåller olika boendeformer, att bostäder för olika stora plånböcker finns och att barnen från dessa olika miljöer möts i skolan.

Det byggs mycket i staden nu. Det bildas stora mängder schaktmassor. En bra användning av dessa vore att bygga upp pulkabackar där det inte finns naturliga backar. Backar som på sommaren kan användas till andra saker, såsom löpträning.

Vi vill under nästa mandatperiod

- att arbetet för att möjliggöra fler småhus prioriteras av miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
- att den så kallade förtätningen av innerstaden fortsätter, på ett klokt sätt så att grönområden och en mänskligt varm stadsmiljö bibehålls och utvecklas
- att arbetet med att förenkla bostadsbyggande på landsbygden fortsätter, inklusive bejakande av de möjligheter till byggande vid vatten som lagstiftningen medger
- ha en ren stad med fler grönområden, alltifrån klassiska parker till gröna tak och väggar
- bygga bort områden, gator och passager som minskar den upplevda tryggheten
- främja andra transportslag än bilen i staden, med siktet på en bilfri innerstad, men att komma till staden med bil skall vara enkelt för de med behov
- öka tillgängligheten till butiker, vårdcentraler, restauranger med mera i staden
- göra det enkelt för de utanför staden att komma in i centrum genom bra kollektivtrafik och att även låta bussbiljett ingå i parkeringsavgiften på vissa platser
- skapa förutsättningar för fler att tillsammans dela på olika mobilitetslösningar
- skapa stadsodlingar genom att öppna för allmänheten att odla på outnyttjad kommunal mark, exempelvis mark som ännu inte bebyggts.

Landsbygden - en plats att leva på

Möjligheterna att bo och leva på landsbygden är en central fråga för oss i Centerpartiet. Du ska kunna bo, verka och leva i hela Linköpings kommun, för oss finns inget annat. Vi väljer att leva på landsbygden för att det är en annan plats och för att den erbjuder andra värden än staden. Det är dessa värden Centerpartiet vill sätta i fokus och ge förutsättningar att utveckla.

Linköpings landsbygd ska vara en attraktiv och fri plats att leva och verka på. Stad och land hör ihop och landsbygden ska utvecklas i växelverkan med urbana områden. Resurser ska inte centraliseras till Linköpings stad och värden ska flöda mellan stad och land, inte åt ett håll. Stadens bidrag till landsbygdens utveckling är lika naturlig som det omvända. Centerpartiets landsbygdspolitik tar sin utgångspunkt i att de människor som bor och arbetar utanför staden ska ha rättigheter, möjligheter och frihet att skapa sina egna optimala livsförutsättningar. Förväntningarna på landsbygden ska vara realistiska och landsbygdens konkurrenskraft som plats att leva och verka på ska stärkas.

Kommunen och myndigheter ska möjliggöra landsbygdens utveckling, inte stå i vägen för den genom orimlig byråkrati, onödiga avgifter, oförutsägbarhet eller höga skatteuttag. Kommunen måste bli mer förutsägbar och möta invånarna med respekt för och utgångspunkt i varje invånares vision om hur hen vill utveckla och förbättra Linköpings kommun.

Leva och verka på landsbygden

Vi vill värna samhällsservice på landsbygden och garantera kommunal närvaro i hela kommunen. Vi arbetar för lanthandlarna och för landsbygdsskolorna. För enskilda vägar och för bredbandsutbyggnad. För idrottsföreningarna och hembygdsföreningarna. Vi arbetar för alla de som bor, lever och verkar på vår landsbygd. Centerpartiet är garanten för att HELA kommunen skall leva.

Skolskjuts för barn på landsbygden i Linköping behöver fungera. Samtidigt måste dessa transporter lösas på ett pragmatiskt sätt, där också kostnader för transporterna vägs mot andra prioriteringar. I Nederländerna bistår kommuner föräldrar som skjutsar barn gemensamt till skolan. Vi vill att sådana lösningar utreds för Linköpings kommun. Vi vill att förskjutna starttider för skolan på morgnarna utreds, så att kollektivtrafikens resurser kan användas med mer jämn belastning. Vi vill alltså att samutnyttjandet av kollektivtrafiken och skolskjutsarna utvecklas ännu mer.

Centerpartiet Linköping vill utveckla centrumkärnorna i de mindre tätorterna, i samråd och samarbete med markägare, medborgare och det civila samhället. Det är viktigt för den som blivit äldre att inte behöva flytta från sin ort bara för att få den hjälp hen har rätt till, det är viktigt för barn och unga att kunna ha en aktiv fritid på sin ort och inte behöva ta sig in till staden varje dag och det är viktigt för barnfamiljen att kunna uträtta ärenden lokalt istället för att behöva ta bilen in till staden för varje ärende.

Tillgången till samlingslokaler är viktigt för skapandet av mötesplatser på landsbygden. Kommunen ska bidra till att dessa lokaler bevaras. Dessa lokaler kan vara navet i ett lokalsamhälle och kommunen bör vara behjälpliga med att se till att de bevaras och även utvecklas. Vi vill också att kommunen i samverkan med civilsamhället hjälper till med att utveckla och bygga nya samlingslokaler.

Inte minst för att erbjuda möjlighet för människor till så kallad "co-working". Alltså att kunna arbeta nästan hemifrån, men tillsammans med andra människor från samma ort. Kommunen bör kunna erbjuda detta för sina anställda på olika platser i kommunen.

Byggnad på landsbygden

Landsbygden närmast Linköpings tätort påverkas sedan en tid tillbaka av så kallade områdesbestämmelser. Avsikten med dessa bestämmelser är att så långt som möjligt underlätta byggnation och näringsverksamhet inom detta område. Områdesbestämmelserna har emellertid visat sig också ha effekter som utsatts för hård kritik av de berörda markägarna, inte minst i form av att reglerna uppfattas snarast ha försvårat byggnation och utveckling av verksamheter inom området. Vi vill därför att dessa områdesregler utvärderas och sedan ändras så att byggnation och utveckling av verksamheter kan ske hållbart och ansvarsfullt inom dessa områden.

Kommunen behöver också vara mer generös i sin bedömning av bygglov om man som markägare vill bygga hus för att t.ex. underlätta en generationsväxling. Friheten och rätten att bo på landsbygden med likvärdiga livsmöjligheter kan dock bara försvaras om också de enskildas ansvar och skyldigheter betonas. En viktig fråga är de enskilda avloppen, där kommunen sedan lång tid tillbaka successivt inspekterar kommunens enskilda avloppsanläggningar. Detta är nödvändigt, inte minst som en del av arbetet mot föroreningar av våra vattendrag med fosfor och andra ämnen. Vad medborgarna dock har rätt att kräva i detta är förutsägbarhet och rimlighet och att alla behandlas lika, så att kravet på att åtgärda avloppet inte blir en oförutsedd stor utgiftspost för den enskilde, beroende på när kommunens miljöinspektörer har tid och resurser att granska just det området.

Den livskraftiga landsbygden

Småskaliga, hållbara företag inom jordbruk, skogsbruk och andra näringar, är syret i landsbygdsekonomin. Vi vill därför främja företagande på landsbygden och arbetar för ett attraktivt näringsliv i hela kommunen. Det ska vara enkelt att driva verksamhet utanför staden. En stark privat äganderätt är en grundläggande frihet, och en förutsättning för såväl fastighetsutveckling som näringslivsutveckling. Företag på landet och i staden samexisterar i växelverkan, dynamik och sund konkurrens i fungerande marknader.

Centerpartiet Linköping vill bort från onödiga regelverk och kostnadsdrivande byråkrati. När det är möjligt ska kommunen alltid undvika försvårande och fördröjande regelverk som lätt drabbar små, extensiva verksamheter med begränsad omsättning på landsbygden extra hårt.

Kommunen ska möjliggöra och stimulera varje plats förutsättningar för livskraftiga företag och frihet till entreprenörskap och inte stå i vägen för näringslivets utveckling. Att en verksamhet är förlagd till landsbygden ska inte vara en försvårande omständighet till exempel för att hitta finansiering. Kommunal finansiering ska inte gå till verksamheter i centralorten på landsbygdens bekostnad, och kommunalt finansierade verksamheter ska gärna ligga utanför Linköpings centrum. Idag finns de EU-stödda Leaderområdena, från vilka både föreningar och företag på landsbygden kan söka bidrag. Linköpings

kommun är med i Leaderområdet Folkungaland och för oss är ett fortsatt engagemang i detta viktigt.

Landsbygden och lantbruket är strategiskt viktiga för hela Linköpings kommun! Därför har vi sett till att kommunen har som mål att bli en av Sveriges främsta landsbygdskommuner.

Vi vill under nästa mandatperiod

- instifta regelfria verksamhetszoner. I första hand bör kommunala regler kring byggandet minimeras för att göra det enklare att bygga på landet men även regler för småskalig livsmedelsproduktion bör på sikt kraftigt minska
- verka för att uppmuntra produktion av mer grön energi på landsbygden
- vara mer tillåtande till byggande på landsbygden och i utvalda strandnära lägen i Linköpings kommun
- att kommunen ger förutsättningar för att fler hyreslägenheter byggs i de mindre orterna
- att skolskjutsarna på landsbygden planeras så att barnen får en så kort resandetid som möjligt
- att Linköping även fortsättningsvis är med i det EU-stödda Leaderprogrammet med stöd till affärsprojekt och ideella projekt på landsbygden.

Jordbruket - vår mat och vår krisberedskap

Jordbruk i hela landet är en förutsättning för att vi skall få mat på våra bord, ha en möjlighet att klara framtida kriser och för att vi skall kunna nå våra klimatmål. Jordbruket är viktigt för att kunna bevara det för den biologiska mångfalden så viktiga betesmarkerna. Det är viktigt för bevarandet och synliggörandet av våra kulturmiljöer och det är viktigt för att vi skall kunna behålla det öppna landskapet.

Åkermarken och vår lokala livsmedelsproduktion

Jordbruksmark är en ändlig resurs. Centerpartiet anser att det är ett samhällsintresse att bevara jordbruksmarken i kommunen. Vi har några av de bördigaste markerna i Sverige inom vår kommun. Dessa får inte bebyggas på så sätt att jordens bördighet påverkas och den bör inte heller nyttjas på så sätt att det i framtiden blir svårt att ställa om till att brukas som jordbruksmark. Vår kommun ska därför vara mycket restriktiv med att ta värdefull åkermark i anspråk för bostadsbyggande. I de fall åkermark tas i anspråk för dessa ändamål ska det göras med yttersta återhållsamhet och endast när det är nödvändigt och alternativ plats ej är möjlig. Detta med syfte att bevara värdefull åkermark, samtidigt som vi möjliggör en god livsmedelsproduktion och hög självförsörjningsgrad.

Centerpartiet vill stimulera en hållbar och lokal livsmedelsproduktion genom att aktivt arbeta för att Linköpings kommun i så stor utsträckning som möjligt ska vara självförsörjande på näringsrika livsmedel. Vi ser också därför att livsmedelsproduktionen behöver styras om till att bli mer ekologiskt hållbar. På ett respektfullt och ansvarsfullt sätt ska vi även stötta alla som arbetar inom livsmedelsindustrin och framförallt de som odlar vår mat.

När staden växer uppstår hårdgjorda ytor som gör att vatten rinner ut via dagvattnet och belastar anslutande vattendrag. I detta uppstår ofta vattensamlingar på åkerjord som är anslutna till dessa vattendrag vilket gör att markägaren drabbas av vattensamlingar och därmed förlorar mark. Centerpartiet Linköping vill att ansvar tas för vattensamlingar orsakade av byggnationer och hårdgjorda ytor.

Centerpartiet vill stimulera en svensk och lokal livsmedelsproduktion. Att byta ut importerad mat med högre påverkan på klimat och miljö mot närproducerad mat med hög miljö- och klimathänsyn som levererar ekosystemtjänster är ett viktigt sätt för Linköping att ta regionalt och globalt ansvar. I Linköping vill Centerpartiet att kommunen ska öka andelen svensk mat vid upphandlingar med en målsättning om 100 % där det går att använda svenska råvaror. Det innebär att svenska livsmedel skall vara förstahandsvalet och det innebär att om en råvara kan produceras i Sverige så skall den svenskproducerade råvaran köpas in. Vi vill även att vissa råvaror ska ersättas av svenskproducerade alternativ, t.ex. kan det inom skolan vara så att man kan ersätta utländskt ris med svenskt havreris. Vi vill med detta t.ex. inte stoppa inköp av bl.a. kaffe och bananer.

Matsvinnet i kommunens skolor och förskolor är ett resursslöseri som ofta beror på att för många portioner tillagas. Runt var sjätte måltid slängs idag i offentliga kök i Sverige. Flera metoder finns för att minska matsvinnet. Bl.a. är måltidsoptimering ett verktyg för att minska matsvinnet i skolorna. Det bygger på att koppla samman frånvarosystem med storköken så att antalet måltider som lagas kan anpassas i god tid före maten ska ätas. Måltidsoptimering nyttjas redan idag inom många kommuner runt om i Sverige. Centerpartiet vill att Linköpings kommun inför metoder för att minska matsvinnet i kommunens alla skolor.

Beredskap för kriser i en ny värld

Centerpartiet vill öka den ekonomiska och sociala hållbarheten genom att till exempel skapa arbetstillfällen där vi bor. Vi behöver ha fokus på att minska vårt beroende av omvärlden. Lokalt och nationellt behöver vi bli mer självförsörjande. De gröna näringarna har därför en central roll här; både skog och mark kan utvecklas och användas på ett hållbart sätt; bidra till alltifrån hållbara byggnadsmaterial, livsmedel och foder med mera. Att öka andelen närproducerade livsmedel är viktigt ur så många perspektiv. Säkerhetsmässigt i en mer instabil omvärld, för det lokala näringslivet och arbetstillfällen och inte minst ur ett klimatperspektiv. För att gynna det närproducerade vill vi bland annat ha delade avtal vid upphandling.

Lantbruket är en viktig strategisk resurs vi måste vara rädda om. Att öka vår självförsörjningsgrad är viktigt för vår krisberedskap. Viktigt är också att ha reserver regionalt för att klara av kriser och avbrott i globala försörjningskedjor. Det kan handla om reserver för att till exempel kunna upprätthålla lantbruket som försörjer oss med livsmedel.

Att säkerställa robust infrastruktur, inte minst mot olika typer av angrepp från främmande makt, terrorister och organiserad brottslighet måste vara en högprioriterad uppgift. Hit hör också att kunna försörja kommunelar med el, värme, IT, vatten och avlopp i händelse av störningar och angrepp. För att klara denna uppgift vill vi att kommunen, via Tekniska Verken och andra aktörer på marknaden, tillser att många mindre solcellsparkar byggs runt om i kommunen. Vi vill också att kommunen medverkar till att dessa små elproducerande parker kompletteras med lagring av energi i batterier och vätgas. Viktigt är också att kommunen underlättar lantbrukets omställning till mindre beroende av fossila och importerade insatsvaror.

Vi vill under nästa mandatperiod

- stärka vår krisberedskap i kommunen och samarbeta regionalt
- öka självförsörjningsgraden i kommunen
- värna åkermarken
- minska matsvinnet i den offentliga verksamheten
- sträva efter 100 % svenska livsmedel i den offentligt serverade kosten

En miljö- och klimatpolitik i framkant

Linköping, Sverige och världen står inför stora miljöutmaningar. Hoten från klimatförändringar, spridning av giftiga kemikalier, nedskräpning av naturen och ohållbart resursutnyttjande är hot mot människors hälsa, planetens överlevnad och en hållbar ekonomisk utveckling. Centerpartiet driver på för en miljöpolitik där globalt miljöansvar kombineras med lokalt miljöarbete. Principen ska utgå från att förorenaren ska betala samtidigt som det ska vara enkelt och lönsamt att göra miljövänliga val. Centerpartiet utgår från vilka resultat som kan åstadkommas, inte symbolpolitik eller moralistiska pekpinor. Vårt mål är att Linköping ska inta positionen som en ledande miljö- och klimatkommun.

Hållbart resande för klimatet och framkomligheten

Ett hållbart Linköping kräver att transporter av människor och varor fungerar smidigt, och på ett klimatsmart sätt. Bilen kommer att vara en del i detta transportsystem, och det måste vara möjligt att ta sig till staden med bil, men inte att åka bil genom stadskärnan. För att hitta lösningar som ger minskad genomfartstrafik i innerstaden vill vi arbeta för en spridning av stadens trafik, samt se över möjligheter till att öka kapacitet och genomflöde med alternativa vägval som inte går genom city för att minska genomfartstrafiken. Vi är för en omgestaltning av vissa större gator för att skapa en bättre stadsmiljö men utan att framkomligheten i trafiken minskar. Hållbarhet innebär också, och inte minst, att transportsystem och offentliga miljöer i kommunen är tillgängliga för människor med olika former av funktionsnedsättningar

Cykeln har en lika given roll, och cykelbanor behöver byggas ut. Såväl snabbcykelbanor som restriktioner för cykling i innerstadens gångzoner, kommer att behövas. Säkra cykelvägar ska vara högt prioriterade i utvecklingen av nya och befintliga cykelvägar, Centerpartiet vill därför förbättra korsningar där cykelstråk korsar gator. Vi prioriterar satsningar på ett tätt nät av trafiksäkra cykelvägar för alla, framför satsningar på enskilda större stråk för begränsade grupper av cyklister. Vi ska också verka för att cykelbanor byggs ut och utvecklas i hela kommunen för att förbinda landsbygden med stadskärnan samt se över och uppdatera befintlig skyltning gällande kommunens cykelleder. Kollektivtrafiken ska fortsatt kunna trafikera S:t Larsgatan, och därmed få korsa gångzonsområdet. Storgatan stängs dock permanent för kollektivtrafikens linjenät och bildar istället en ren gågata och ett gaturum som kan fyllas med nytt liv. Mikromobilitet, att lätt kunna ta sig snabbt korta sträckor, handlar dock om mer än cykeln. Vi vill att de färd sätt som minskar användningen av bilen på korta sträckor skall prioriteras i trafikplaneringen.

Trafikplaneringen i kommunen ska göras med hållbarhet som ett av målen. Vi vill minska stressen och öka säkerheten i trafiken. Vi vill kontinuerligt identifiera och vidta åtgärder som minskar utsläpp från fordon i trafiken.

Linköping ska vara ledande i klimatomställningen

Det är viktigt att Linköping fortsatt har höga klimatambitioner. Linköpings kommun ska vara en av de ledande kommunerna i klimatomställningen. Linköping ska gå före och visa vad som är möjligt på klimatområdet. Vi vill att

kommunen har högre satta klimatmål än vad som finns på nationell nivå och ha nollutsläpp senast 2030.

Den hållbara infrastrukturen i Linköping kräver att arbetet med att bygga ett klimatsmart Linköping fortsätter. Träbyggnadsstrategin, som antogs av kommunfullmäktige i juni 2021, är ett viktigt verktyg för att binda koldioxid. I beslutet om träbyggnadsstrategin anges tydligt att när andra material än trä avses användas i kommunala byggprojekt, måste detta motiveras. Att följa upp dessa byggprojekt kommer därför bli en viktig uppgift, för att säkerställa att de politiskt fastställda riktlinjerna följs. Vidare vill vi, för att motverka ytterligare tillförsel av föroreningar till våra vattendrag, vid nybyggnation, använda oss av lokalt omhändertagande av dagvatten med biologisk rening.

Vi vill även att Tekniska verken gör verklighet av minusutsläpp och koldioxidinfångning i sina anläggningar. Det är viktigt för att kunna nå målet om nettonollutsläpp. Det finns en stor potential i att fånga in de utsläpp som görs av Tekniska verken. Centerpartiet har sedan tidigare drivit igenom att de skall påbörja försök med detta. Vi vill att det nu genomförs och sedan permanentas. Här kan Linköping vara i framkant och det ska vi vara om vi vill nå de nationella målen långt tidigare än utsatt.

För Centerpartiet har de gröna näringarna en nyckelroll i klimat-och miljöomställningen. Skog och åkrar kan ge hållbara alternativ till plast, bomull och fossil energi. Biogas av matavfall bidrar till minskat användande av fossila medel och gynnar en cirkulär ekonomi.

Vårt fokus är att styra samhället mot mer lokal produktion och distribution av livsmedel, produkter och energi. I hållbarhetsarbetet är det även viktigt att minska vårt beroende av omvärlden. Istället ska vi skapa trygghet och stabilitet genom att gynna lokal och nationell produktion som ska ske så nära konsumenterna som möjligt. För en lyckad miljö- och klimatpolitik behöver vi se över de vanor som lett oss till de problem vi idag har framför oss, med ökad social, ekonomisk och ekologisk ohållbarhet.

Eftersom vi människor härmar och tar efter varandra, är det viktigt att vi möts och inspirerar varandra till nya och mer hållbara beteenden. Med en blandning av öppenhet, kunskapsdelning, nya innovationer samt beprövade metoder och erfarenhet kan vi tillsammans nå målet om ett hållbart Linköping. Vi ska ständigt se över och minska Linköpings kommuns miljö- och klimatavtryck; genom allt från avfallssortering, energiproduktion, inköp av produkter, val av drivmedel och uppmuntra till ändrade sociala beteenden och vanor. I framtidens Linköping kommer hållbara människor och hållbara produkter vara en självklarhet. Politikens roll ska vara att stötta medborgarna och samhällets aktörer i rätt riktning - så att vi tillsammans kan göra Linköping till en socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar kommun, på riktigt.

De utsläpp som idag sker vet inga stads- läns- eller landsgränser. Vare sig utsläppen sker i luften, i marken eller i våra vattendrag så påverkas vi alla i någon mån. För att påverka detta i rätt riktning behöver vi goda, demokratiska samarbeten med fokus på lokala lösningar. Vi behöver därför fortsätta utbilda oss, ta inspiration av andras lösningar och samverka både nationellt och internationellt. Inom kommunens samtliga verksamheter ska målen om ett miljövänligt och klimatpositivt Linköping vara tydliga och nås genom kunskap och samverkan med politiken, myndigheter, näringsliv, civilsamhälle och medborgarna.

Grön energi till hela Linköping

För att nå miljö- och klimatmålen krävs att användningen av kol och olja minskar drastiskt. Vi måste därför öka produktionen och användningen av förnybar energi, samt använda energin så effektivt som möjligt. Kommunen ska vara en föregångare här genom att bli självförsörjande på förnybar energi. Centerpartiet vill arbeta för att vi ska vara 100 % självförsörjande på förnybar energi i hela kommunen. Energin ska även användas på ett kostnadseffektivt sätt; både räknat i naturresurser och pengar. Vi ska inte vara beroende av en enda lösning, utan arbeta för att ha flera ben att stå på vad gäller energiförsörjningen. Den hållbara elproduktionen ska därför utvecklas mer och produktion och användning av bioenergi ska öka. Det kan förutom klimatnytta, skapa jobbtillfällen och ökade resurser till landsbygden.

All fossil energianvändning måste ersättas av hållbara alternativ. Vi vill uppmuntra och skapa drivkrafter för en lägre energiförbrukning i hushållen, exempelvis genom individuell mätning av el och vattenförbrukning. Vi vill också uppmuntra egen elproduktion; till exempel i form av solceller på taken. Samt arbeta med att producera och lagra el i enskilda hus för att bättre kunna reglera och utnyttja producerad el. Vi vill också att alla kommunala byggnader och parkeringsplatser som är lämpliga skall förses med solceller.

Nya byggnader och ombyggnationer/renoveringar bör byggas med stor omsorg om människa, miljö och klimat. Solpaneler, solceller, vattenreningsystem i form av sedumtak och liknande system ska ständigt utvecklas för att skapa energieffektivitet och trivsel i samspel med naturen. Det innebär att fastighetsägare och projektörer ska ha fokus på ett så energieffektivt byggande som möjligt, samtidigt som det ska finnas ett fokus på boende och arbetsplatser som människor trivs och mår bra i. Fler ladd-stolpar för elfordon måste finnas nära där människor uppehåller sig, bor och arbetar.

En cirkulär ekonomi minskar klimatavtrycket

En cirkulär ekonomi innebär att man använder resurser på ett cirkulärt sätt; återvinning och återanvändning av produkter är därför centrala begrepp. Centerpartiet vill se att kommunen och dess invånare i större utsträckning väljer att laga, förnya eller använda produkterna på nya sätt. Här finns även goda chanser att stimulera till nya - och gamla - yrken inom hantverk och tjänstesektorn. Det innebär att vi måste få in och öka kunskapen om detta för att göra detta på ett effektivt och hållbart sätt. Därför vill vi att Linköpings kommun tydligare jobbar med det cirkulära tänkandet i upphandlingar, tilldelningar, m.m.

Centerpartiet vill eftersträva att produktion sker så nära slutkonsumenten som möjligt. Ett bra exempel på det är Reko-ringar, Bondens marknad och liknande direkthandel. Hållbarheten består i att vi kommer nära och förstår varandra men också i att vi som konsumenter kan göra mer medvetna val när vi ser var produkterna och våra livsmedel kommer från. Ju närmre producenten är konsumenten, desto större förståelse skapas för vilka förutsättningar, behov och önskemål som finns. Det underlättar även ett effektivt användande av våra gemensamma resurser, samt skapar gemensamma plattformar som skapar trivsel och en känsla av att kunna påverka, vilket är viktigt i framtidens hållbara Linköping. Vi vill att kommunen ska kunna vara behjälplig i att skapa plattformar för lokala producenter och konsumenter att hitta varandra och även köpa in mer lokalt producerade livsmedel till den offentliga verksamheten.

För att säkerställa att de produkter som köps in i kommunen är ansvarsfullt producerade behövs krav på livscykelanalyser. Varje skattekrona måste användas med förnuft och därför behöver upphandling ske med stor inblick om vilka krav som ska ligga bakom en upphandling. Kraven ska ha fokus på långsiktighet, kvalitet och hållbarhet. Målet är även att kommunens leverantörer ska redovisa klimatavtrycket för sina varor och tjänster, så att upphandlingsarbetet underlättas. Centerpartiet Linköping vill också verka för att prioritera upphandling av varor av återbrukat och återvunnet material.

Trähusbyggandet i kommunen behöver öka, eftersom trä är ett miljövänligt material, som bidrar till att binda kol istället för att släppa ut. Byggsektorn behöver bli mer hållbar vad gäller material och resursanvändning. Vi behöver även börja tänka på att kunna återbruka material som används i byggnation, för att på riktigt få till en mer cirkulär ekonomi. Den träbyggnadsstrategi som Centerpartiet Linköping drivit igenom i Linköpings kommun kommer att vara ett användbart verktyg i en mer miljö- och klimatvänlig byggsektor i Linköping.

Biologisk mångfald behövs för vår framtid

Den biologiska mångfalden hotas av att miljontals arter nu riskerar att försvinna för gott. Detta medför även att flera viktiga ekosystemtjänster hotas, vissa som bland annat är viktiga för vår livsmedelsförsörjning.

En rik biologisk mångfald innebär att naturen har en god anpassningsförmåga och ett gott ”immunförsvar” mot störningar. När arter utrotas blir naturen skör och olika störningar såsom sjukdomar och angrepp ökar. Artutrotningen är därför ett direkt hot mot oss och vi kan bidra till att stoppa den genom att skapa livsdugliga och näringsrika jordar. Det i sin tur ger näringsrika grödor och därmed större möjligheter för oss att upprätthålla en god hälsa. Centerpartiet vill därför restaurera och ge långvariga skydd till fler naturområden, samt skapa fler ”gröna korridorer” i och runt tätorterna och liknande projekt där djurens naturliga beteenden bevaras på ett ansvarsfullt sätt.

Vi vill ha tydliga åtgärder för att stimulera den biologiska mångfalden i stadsplaneringen samt att ansvaret delas av kommunen, byggföretagen och fastighetsägarna. Till exempel ska offentliga ytor användas för att bevara och berika den biologiska mångfalden. Hustak, vägkanter, banvallar, stationsområden, trädskärningszoner, bangårdar och flygplatser har stor potential att utgöra attraktiva miljöer och spridningsvägar för olika insekter som exempelvis pollinatörer. Nedlagda sand-, grus- och moräntakter kan med relativt enkla medel utgöra viktiga boplatser för bin och steklar, vilka annars har svårt att hitta bra boplatser.

Vi vill även stimulera hållbara odlingsätt och naturbevarande arbete framförallt inom lant- och skogsbruket. Detta inkluderar bevarande och berikande av den biologiska mångfalden genom till exempel öppna och artrika hagar och odlingslandskap, hållande av naturbetesdjur, lärkrutor i åkrar, cirkulära energiflöden på gårdar genom ängsmarker, blomstrande dikeskanter och aktivt bevarande av viktiga arter.

Vid extremväder får naturen allt svårare att återhämta sig ju fler arter som försvinner. Växter och djur mister då sina naturliga skydd, vilket även drabbar oss människor hårt när till exempel skördar av livsmedel riskerar att förloras. Förlusten av den biologiska mångfalden är både ett globalt och ett lokalt problem,

som måste lösas med medvetna gemensamma krafter. Vi vill att Linköpings kommun gör vad den kan för att bevara den biologiska mångfalden på lång sikt.

En giftfri vardag

Kommunen ska föregå med gott exempel genom att undvika användandet av onödigt material och annat som skadar miljön. Allt kommunen köper in ska vara ansvarsfullt producerat och hållbart för naturen i möjligaste mån.

Konstgräsmattor måste anläggas på ett miljövänligt sätt, de ska vara giftfria och inte släppa ut mikroplaster. Det ska även finnas krav på rening av bevattningssystem och regnvatten från konstgräsmattor.

Vi vill förbättra luftkvaliteten i Linköping. En åtgärd skulle kunna vara att införa dubbdäcksfria zoner på platser med dålig luftkvalitet, då fler partiklar lossnar vid dubbdäcksanvändning och förorenar luft, mark och vatten. Inte minst är detta viktigt för luftkvaliteten längs Hamngatan. Smuts och behovet av vägunderhåll ökar på grund av dubbdäckens slitage. Det ökade rullmotståndet medför ökade utsläpp av koldioxid och dubbdäcken bidrar även till ohälsa genom ökade bullernivåer.

Större möjlighet till odling och självförsörjning

Vi ska stimulera utvecklingen av ätbara odlingar i staden och på mindre orter. Kommun, näringsliv, fastighetsägare samt medborgarna ska tillsammans på ett kunskapsbaserat, hållbart och säkert sätt uppmuntras till att delta i enkla, lokala odlingar. Det som odlas anpassas då efter vad människor själva vill odla och äta. Detta kan till exempel ske på innergårdar, takterrasser och i parker. Även skolor och restaurangägare ska erbjudas att utveckla odlingar.

Gemensamma odlingar och gårdar blir då skapande mötesplatser för både social interaktion och stimulerar till ett individuellt och kollektivt ansvarstagande. Vi vill att Linköpings kommun ska informera och stimulera utvecklandet av stadsodling och liknande lösningar.

Vi vill att s.k. ”fruktlundar” med fruktträd och/eller bärbuskar planteras för självplock. Det behöver inte utesluta att enstaka träd eller buskar planteras på lämpliga ställen. Bärbuskar och fruktträd kan utgöra goda alternativ till vanliga buskar och träd. Vi vill också att det, ifall efterfrågan finns, planläggs för fler koloniområden.

Vi vill under nästa mandatperiod

- nå målet om nollutsläpp tidigare än de utsatta nationella målen. Vi vill nå detta senast 2030
- bygga mer i trä
- fänga in koldioxid, allra helst genom minusutsläpp och bidra till att utveckla affärspotentialen i det
- främja ett mer klimatsmart resande
- främja mer stadsodling
- arbeta för renare luft

- förbättra den biologiska mångfalden inom Linköpings kommun
- att kommunen satsar på en ökad produktion av grön och hållbar el med mål att kommunen producerar lika mycket som förbrukas inom kommunens gränser
- införa ett mer cirkulärt förhållningssätt i kommunen
- arbeta för renare dagvatten

Näringsliv och arbete – för att få fler i jobb

Utgångspunkten är enkel: För att samhället ska växa och må bra behövs företag. Det är i små och växande företag som de flesta nya jobb skapas och pengar till vår gemensamma välfärd genereras. Vi vill därför göra det företagsklimatet i Linköpings kommun så gynnsamt som möjligt.

Genom mindre krångel kan företagen växa. Företagare ska kunna ägna sig åt sin verksamhet i stället för att fylla i blanketter eller ägna tid åt långa och utdragna kontakter med kommunen och dess handläggare.

Behov av arbetskraft

För att Linköping ska kunna utvecklas i den takt som Ostlänksbeslutet och företagens behov kräver, måste större kraft läggas på att minska bristen på arbetskraft.

Det är brist på arbetskraft inom teknologisektorn. Trots att många yngre väljer att flytta till Linköping finns behov av ännu fler nya invånare med hög teknisk kompetens. Brist på arbetskraft finns även inom hälso- och sjukvårdssektorn, skolan och inom hantverkssektorn. Fördjupad samverkan med Linköpings universitet och inte minst med studenternas organisationer är därför en prioriterad uppgift. Även kontakter med studenter som rest från Linköping till andra orter för att studera är viktiga att upprätthålla. Det är också en prioriterad uppgift att i samverkan med Region Östergötland förbättra matchningen mellan regionens utbildningar och den regionala arbetsmarknaden.

Det goda arbete som idag görs inom näringslivsområdet behöver både breddas och fördjupas. Det finns många företag som skapar stora värden i Linköping men som idag möter hinder mot att utvecklas. Exempelvis råder stor brist på mark att bygga nya verksamhetslokaler i. Mer budgetmedel på kommunens näringslivsstöd menar vi är en bra investering.

Att förstärka Vreta Kluster genom att en civilingenjörsutbildning i slutfasen av utbildning specialiseras mot lantbruksteknologi och lantbrukets biologi är också något vi vill att kommunen ska medverka till. Inte minst för att lantbruket i Linköping och i Östergötland i långa stycken redan är världsledande inom teknologi och biologisk hållbarhet.

Linköping finns också i en region som har än större problem med arbetskraftsbrist, samtidigt som många halkat ut ur arbetslivet och andra aldrig tagit sig in på arbetsmarknaden. Såväl för de enskilda individerna som för vår kommun är det mycket viktigt att fler väljer att utbilda sig inom bristyrken. Om regionen fungerade bättre tillsammans skulle det vara till stor hjälp för alla kommuner, även Linköping, inte minst med arbetskraftsrekrytering.

Linköpings kommun är en av kommunens största arbetsgivare. I kommunen idag är personalomsättning och sjukskrivningstal oroväckande höga inom vissa sektorer. Vi menar att mer fokus behöver läggas på att göra kommunen till en ännu mer attraktiv arbetsgivare.

Arbete är vägen till delaktighet och trygghet

I Linköping har vi många personer som hamnat i långvarigt biståndsberoende och som är i behov av att rustas för att kunna ta del av arbetsmarknaden på sikt. Det anstår inte en välmående kommun som Linköping att så många personer är fast i långvarigt biståndsberoende. Det främjar även barnperspektiv att föräldrar erhåller lön istället för bidrag. Det hör också till trygghetsarbetet att fortsätta det arbete som påbörjats i kommunen med att byta långvarigt utanförskap och försörjningsstöd mot arbete. Stärkt självkänsla, stärkt känsla av att vara en viktig del i en samhällsgemenskap; listan går att göra mycket lång över varför det är så viktigt också ur ett trygghetsperspektiv.

Ett stort antal människor har de senaste åren kommit till Sverige. Många av dessa människor har också kommit till Linköping. Oavsett hur många som kommer till Sverige framöver finns det redan idag hundratusentals människor som behöver få ett jobb. Att snabbt få ett jobb är det bästa sättet att förstå ett nytt samhälle och skapa sig ett liv i det nya landet.

När fler människor har ett jobb att gå till kan Sverige och Linköping också i framtiden ha en bra välfärd och ett starkt socialt skyddsnät. Fler och större andel människor som kommer ut i arbete i Linköping kommer i sig att bidra till förbättrad integration och ökad trygghet. Sverige är i grunden ett samhällskontrakt som bygger på att vuxna arbetsföra personer också arbetar, så att bördan av gemensamma välfärdslösningar kan bäras. Att bli en del av detta är alltså i sig integration. Vi menar också att kommunen måste ta ett ännu större ansvar för att anställa personer som har det svårt på den allmänna arbetsmarknaden

Småföretagen en del av ryggraden i kommunens näringsliv

Företag som Saab och Ericsson betyder oerhört mycket för Linköping. Det känner också de flesta till. Att de små och ibland också nystartade företagen i Linköping också är livsviktiga för skapandet av värden och arbetstillfällen i Linköping är tyvärr mer okänt för många. För Centerpartiet utgör de små företagen både en del av näringslivets ryggmärg och en miljö där nya arbetstillfällen och nya värden skapas.

Att de små företagen i Linköping har bra förutsättningar att verka och växa är därför av avgörande betydelse för oss. Även dessa företag har behov av enkla vägar in till kommunens förvaltningar, för att dessa företag ska kunna utvecklas och skapa nya värden. Utöver fortlöpande översyn av vilka rutiner som kan förenklas för företag inom kommunen menar vi också att kommunen behöver ha en företagsservicefunktion.

Vi vill under nästa mandatperiod

- fördjupa samverkan med Linköpings universitet och dess studenter, liksom med studenter från Linköping som studerar vid andra universitet och högskolor
- verka för lantbruksteknisk inriktning på en civilingenjörsutbildning vid LiU
- skapa bristyrkesutbildningar för arbetslösa
- att kommunen arbetar för fler jobb som inte kräver längre utbildning eller förkunskaper

- göra vad vi kan för att få fler personer att gå från behov av försörjningsstöd till egen försörjning
- att företagsservicefunktionen i kommunen förstärks
- att företagsklimatet i kommunen förbättras avsevärt

Samarbete och gott bemötande för medborgarnas bästa

Vi vill att kommunen ska jobba mer utifrån människors behov. Människor i utsatta situationer ska kunna få den hjälp de behöver utan att kommunens organisation försvårar. Samhället förändras ständigt och vi får inte bli bekväma i vår kommunala organisation. Den måste ständigt utvecklas och anpassas efter människors behov.

Vikten av ett gott bemötande

Bemötandefrågor inom myndighetsutövning är av stor vikt. Vi vill ha ett strukturerat arbetemed värdegrundsfrågor bland kommunens samtliga medarbetare för att säkerställa ett likvärdigt bemötande för alla kommunens medborgare. Uppföljningsarbetet är också av största vikt. Alla ska ha tillgång till och rätt att förstå vad som står i de texter som skrivs av vår kommun. Varje förvaltning behöver se till att deras information är begriplig för alla.

Det måste vara lätt att komma i kontakt med det offentliga i Linköpings kommun. Kontakt Linköping ska fortsätta att utvecklas och göras bättre. Vi vill att även att andra myndigheter, såsom försäkringskassan och arbetsförmedlingen, ska kunna nås via kommunens ingångar, därför vore det bra om vi kunde samlas i ett lokalt kontor tillsammans med Statens servicecenter. Lika viktigt är att kommunens digitala närvaro och forum utvecklas.

Det ska vara enkelt att som företagare ha kontakt med Linköpings kommun! Centerpartiet vill bort ifrån onödiga regelverk och kostnadsdrivande byråkrati. Företagsservicen inom kommunen är viktig att slå vakt om och utveckla.

Centerpartiet värnar om äganderätten. Därför vill vi säkra att myndighetsbeslut inte felaktigt eller överdrivet slår mot småföretagare eller enskilda. Varje individs möjligheter att överklaga och tillvarata sina rättigheter måste värnas.

Samverkan

Vi är övertygade om att samhället måste styra om för att sätta människor och resultat i centrum snarare än de organisationsformer och gränser som alltför ofta idag förhindrar positiv utveckling. Socialtjänsten, regionen, skolan, polisen, fritidsgårdarna, och kriminalvården är några av de organisationer som måste samverka runt individer. Olika typer av partnerskap med civilsamhället är också goda exempel på samverkan. Vi är också positiva till koncept som innebär en samverkan mellan utbildning, kompetensförsörjning, forskning och företagsutveckling. Att elevhälsans samarbete med socialtjänst, primärvård och inte minst regionens barn och ungdomspsykiatri (BUP) fungerar är jätteviktigt. Vi måste också göra ännu mer för att riva de hinder som finns för att bl.a. socialtjänst, skola och polis ska kunna samverka och fånga upp utsatta barn och unga i kommunen.

Vi vill under nästa mandatperiod

- att kommunen påbörjar ett systematiskt och kontinuerligt utbildningsprogram kring bemötandefrågor för samtliga medarbetare

- att Kontakt Linköping utvecklas så att det blir enklare för kommunens invånare att bli kopplad till rätt personer
- slå vakt om och utveckla kommunens företagservice
- att samarbetet mellan skolornas elevhälsa, BUP med flera aktörer kraftigt förstärks.

Skola och utbildning för en god start i livet

Vi behöver en skola där varje elev är trygg och får förutsättningar att lyckas. Alla elever har rätt till en bra utbildning, oavsett var i man bor, oavsett bakgrund eller kön. Utbildningen i Linköpings kommun ska hålla hög kvalitet, från förskolan, till gymnasienivå och vuxenutbildning. Utbildning är en av grundstenarna i vårt demokratiska samhälle.

Förmedla kunskap

Skolans och andra utbildningars centrala uppgift är att förmedla kunskap och bidra till den enskildes förkovran och personliga utveckling. Skolan är när den är som bäst ett fantastiskt verktyg som ger våra barn och unga lust till lärande och utveckling och bra grund för liv som aktiva och engagerade samhällsmedborgare.

De problem som skolan sliter med är utmanande och det går inte att överskatta betydelsen av att lösa dem. Vi kommer tvingas att tänka och göra annorlunda än tidigare. Det bör vi se som en möjlighet. Utbildningssystemets uppgift är också att vara konstruerat så att arbetsmarknadens behov av arbetskraft möts.

Därför vill vi att en högstadieskola och en gymnasieskola i direkt anslutning till Campus Valla utreds. Vi vill också att samverkan med Linköpings arbetsgivare utvecklas så att dessa får möjlighet att i större omfattning besöka högstadieskolorna och gymnasieskolorna och berätta om sin verksamhet och vad det innebär att arbeta där. Dessutom menar vi att samverkan behöver förstärkas mellan kommunens utbildningsförvaltning och Linköpings Universitet samt med Linköping Science Park. Vi vill också att Linköpings Universitet bjuds in att vara med och etablera sig med öppna miljöer när nuvarande Hamngatan och Stångåområdet vid nuvarande Resecentrum omvandlas till mötesplats för Linköpingsborna.

Integration och trygghet i skolan

Förskolan, skolan och olika vuxenutbildningsinsatser är några av de viktigaste verktygen politiken besitter för att befämja integration. Behovet av att bygga skolmiljöer där barn och ungdomar från olika miljöer möts är viktigt. Vi vill öka antalet högstadieskolor och gymnasieskolor i innerstaden. Den redan beslutade Kungsbergsskolan kommer inte att räcka till för att möta detta behov.

De blandade skolmiljöerna vill vi nå genom att mer blandade bostadsområden på sikt kommer att ge mer socialt blandade skolklasser. Men framförallt och på kortare sikt vill vi nå målet med mer blandade skolmiljöer genom att från och med högstadiet skapa skolmiljöer, där ungdomar från olika miljöer möts naturligt. I sina skolval inför högstadiet prioriterar ungdomarna tydligt skolor i innerstaden. Det går att ha synpunkter på detta, men vi ser också möjligheter i detta faktum. Inte minst att det ger möjligheter att ställa om från tomma butiksytor till levande skolmiljöer i stadskärnan.

Skolans roll i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet är central. Risken att barn utvecklas negativt mot fortsatt skolmisslyckande, missbruk, våld och ohälsa, är betydligt mindre hos de barn som tidigt får stöd att upptäcka kunskapsluckor, svårigheter och styrkor. I synnerhet är stödet viktigt för de barn

som lever med otrygghet, exempelvis barn i familjer som talar ett annat språk än svenska, barn i samhällsvård eller barn i familjer där våld och missbruk förekommer. För dessa barn är det absolut nödvändigt med tidig upptäckt, snabba insatser och uthålligt stöd över tid. Då blir samverkan med regionen, socialtjänsten och ideella sektorn helt avgörande.

Respektlöst språk, verbala och fysiska trakasserier som skolpersonalen inte hinner eller orkar ta itu med gör skolmiljön otrygg och arbetsmiljön otjänlig för både elever och lärare. Detta drabbar särskilt tjejer. Forskning visar att våldtäkter och mord på kvinnor är sista stegen i en pyramid som ofta börjat med verbala, sexualiserade trakasserier, sådant som är vanligt i ungdomsmiljöer och i våra skolor.

För att förbättra integrationen och öka tryggheten i skolan vill vi att stora delar av nuvarande Konsert & Kongress görs om till gymnasieskola när behov av en ny skola finns. Under pandemin har lokalerna redan använts till detta, och vi vill alltså permanenta denna lösning. Crusellhallen ska även fortsättningsvis vara konsert- och evenemangsarena, och hur vi vill utveckla Visit Linköpings verksamhet återkommer vi till under avsnittet kultur.

Vi vill att nolltolerans för sexuella trakasserier och sexualiserat språk ska införas i våra skolor. Vi vill också att Barn- och ungdomsnämnden aktivt stödjer samverkan i såväl gruppaktiviteter som individärenden med socialtjänster i egen och andra kommuner, regionens barn- och ungdomsverksamheter samt ideella organisationer inom fritidsverksamheter. Slutligen vill vi att de pedagogiska måltider där förskollärare äter tillsammans med barnen ska vara kostnadsfria för förskolepersonalen. Idag sätter skatteregler stopp för detta och vi vill grundligt undersöka vad som går att göra på kommunal nivå för att komma så nära målet som möjligt att förskolepersonalen inte ska behöva betala för dessa måltider.

Bristen på behöriga lärare

Bristen på behöriga lärare i grundskolan är stor och den spås bli ännu större framöver. Många lärare går i pension de närmaste åren, en del lämnar skolan för att göra annat och lärarutbildningarna har svårt att attrahera studenter.

Bristen på behöriga lärare kommer tvinga oss att tänka annorlunda. Situationen är allvarlig och det är nödvändigt att förstärka skolan med andra professioner innan situationen blir ohanterlig. Exakt vilka professioner som ska anlitas är sannolikt inte det centrala, utan fokus bör ligga på att utveckla verktyg och systematik för att lösa de problem som finns på varje enskild skola, och som allvarligt bidrar till att kunskapsmålen inte nås. Rektor bör få ett stort ansvar och ges stor frihet, och den centrala förvaltningen bör vara stödjande samt bidra till kunskapsspridning.

Skolan är precis som samhället i övrigt i ständig förändring och är idag inte vad den var igår. Något som utvecklats till det sämre är att den del av arbetstiden som en lärare kan lägga på undervisning, förberedelser och uppföljning har krympt. Administration, dokumentation, att lösa konflikter, agera ordningsvakt, rapportera samt ha dialog med föräldrar kräver allt mer av lärarens tid.

Behöriga lärare är utbildade i att förmedla kunskap baserat på läroplanen samt att sätta betyg. De bör i mycket större grad få ägna sig åt detta. För att göra allt det som ligger utanför lärarnas kompetensområden bör vi engagera och anställa

människor med andra erfarenheter, kunskaper, förmågor och färdigheter. Detta bör även frigöra mer tid för lärarna att ägna sig åt fortbildning.

Därför vill vi också att försöket med heltidsmentor utvidgas och permanentas, eftersom det visat sig fungera mycket bra. Heltidsmentorerna kan ansvara för närvarorapportering och frånvaroproblematik, kontakt med föräldrar och vårdnadshavare, tillbudsrapportering med mera. Att ha heltidsmentor bör på sikt bli norm på våra skolor.

Vi vill dessutom att administrativ personal bör finnas för att sköta de administrativa sysslor som inte kräver en lärarutbildning för att göra. Organiserade rastaktiviteter med lämplig personal är också viktigt att införa, eftersom det visat sig vara ett bra verktyg för att ge mindre konfliktfyllda raster och även bidrar till de pulshöjande aktiviteter som vi vet gynnar skolarbetet. Konflikter som uppstår under raster tar ofta tid från undervisningen om de behöver redas ut under lektionstid.

Slutligen vill vi att plats bereds för forskare med stort engagemang för skolan att bidra med sina expertkunskaper i klassrummet. Detta skulle kunna stimulera intresset för lärande generellt, och specifikt bidra till att även högpresterande och särbegåvade elever kan få möjlighet till maximalt lärande, som skolan idag har svårt att tillgodose.

Landsbygdsskolor

Det är viktigt att de mindre orterna och landsbygden i Linköping har bra förskolor och skolor för årskurserna 1-6. Att bo på Linköpings landsbygd ska inte innebära att föräldrar tvingas kompromissa med kvaliteten på undervisningen för barnen, eller tvingas skjutsa in dem till skolor inne i Linköpings tätort under de första sex skolåren. Nya pedagogiska verktyg med digital undervisning bör utvecklas mer i de fall en landsbygdsskola är mycket liten och samtidigt ligger långt från andra skolor.

Den närmsta skolan ska vara den bästa skolan, både pedagogiskt och socialt. Alla skolor ska med andra ord vara bra. För oss i Centerpartiet Linköping är det alltså mycket viktigt att det inte ska finnas någon anledning för föräldrar och barn att välja någon annan skola än den som ligger närmast.

Vi vill under nästa mandatperiod

- att en högstadieskola och en gymnasieskola i direkt anslutning till Campus Valla utreds
- att samverkan med Linköpings arbetsgivare utvecklas så att dessa får möjlighet att i större omfattning besöka högstadieskolorna och gymnasieskolorna och berätta om sin verksamhet och vad det innebär att arbeta där
- att samverkan förstärks mellan kommunens utbildningsförvaltning och Linköpings Universitet samt med Linköping Science Park
- att stora delar av nuvarande Konsert & Kongress görs om till gymnasieskola när behov av en ny skola finns
- att nolltolerans för sexuella trakasserier och sexualiserat språk ska införas i våra skolor

- att barn- och ungdomsnämnden aktivt stödjer samverkan i såväl gruppaktiviteter som individärenden med socialtjänster i egen och andra kommuner, regionens barn- och ungdomsverksamheter samt ideella organisationer inom fritidsverksamheter
- att försöket med heltidsmentorers utvidgas, permanentas och blir norm
- att administrativ personal bör finnas för att sköta de administrativa sysslor som inte kräver en lärarutbildning för att göra
- att organiserade rastaktiviteter med lämplig personal införs
- att pedagogiska måltider för förskolepersonal skall vara kostnadsfria
- att plats bereds för forskare med stort engagemang för skolan att bidra med sina expertkunskaper i klassrummet
- att nya pedagogiska verktyg med digital undervisning utvecklas mer i de fall en landsbygdsskola är mycket liten och samtidigt ligger långt från andra skolor

Trygghet och tidiga insatser för ett samhälle som håller ihop

Linköping står inför stora utmaningar. För att klara av dessa utmaningar behöver vi satsa på att våra barn och unga och på vår gemensamma trygghet. Vi skall samverka med samhällets alla aktörer för att skapa trygga och attraktiva områden och vi skall arbeta med tidiga och förebyggande åtgärder för att stoppa rekryteringen till kriminella gäng och se till att alla barn och unga har en ljus framtid. Målet är ett samhälle som håller ihop, där alla känner sig delaktiga och bidrar och där alla kan känna sig trygga i sitt eget hem och ute på våra gator och torg.

Samverkan för trygga och attraktiva områden

Vi vill att kommunen ska ta ett större ansvar för det brottsförebyggande arbetet, bland annat när det gäller att jobba förebyggande och när det gäller attityden till brott. Även tidiga sociala insatser mot dem som riskerar att hamna i kriminalitet är viktiga.

Det är också viktigt med ordentliga satsningar på jobb och fritidsaktiviteter, eftersom vi vet att det bidrar till färre sociala problem. Vi vill därför se ökad samverkan mellan kommunen, civilsamhället och näringslivet för att erbjuda en värdefull fritid samt en tillgänglig arbetsmarknad för unga.

Vi vill satsa på trygghetsvärdar som en länk mellan lokalsamhället och polisen. Människor i utsatta områden ska ges hopp och framtidsmöjligheter genom satsningar och kvalitetskrav på skolor, genom bättre förutsättningar för att komma in i jobb och driva företag – så att alla ungdomar ser dem som strävar och skapar, inte dem som skjuter och stjälar, som förebilder.

Vi tycker det är viktigt att det läggs mer kraft på levande, trygga och attraktiva miljöer där människor bor och jobbar. I Falkenberg har en modell haft stora framgångar i bostadsområdet Falkagård. Vi vill att Falkenbergsmodellen används och utvärderas i Linköping för att öka tryggheten och minska utanförskapet. Falkenbergsmodellen handlar bland annat om att ge stöd för att få bättre skolresultat, satsa på civilsamhället, erbjuda fritidsaktiviteter och jobba aktivt med stadsutveckling.

Vi vill att kunskapen om, och användningen av, BID-samarbeten (Business Improvement Districts) ska öka. Det är en internationellt etablerad metod för samverkan mellan privat och offentlig sektor. Metoden har med framgång använts i New York för att få bukt med ökad brottslighet. Genom praktiskt stöd från bland annat kommuner kan fastighetsägare, handlare, ideella aktörer och andra samverka för att ta ansvar för sitt närområde och skapa en levande och attraktiv miljö med minskad brottslighet som följd. Vi har sedan länge tyckt att detta skall användas i bl.a. Skäggetorp.

Förebyggande och tidiga åtgärder

Det är genom en trygg skola, en meningsfull och utvecklande fritid och möjlighet till arbete för alla som vi hindrar rekryteringen till kriminalitet. Därför vill vi genom att satsa på förebyggande åtgärder riktade mot de tidiga åldrarna skapa ett tryggt samhälle. Genom att barn och unga får framtidsutsikter skapas ett tryggare samhälle där kriminalitet inte längre lockar.

Satsar vi resurser idag förhindrar vi både mänskligt lidande och sparar pengar imorgon. För Centerpartiet handlar det om att få till en systemförändring och ett förändrat förhållningssätt, där insatserna helst skall komma innan något händer. Det är dyrast för samhället och lidandet för individen är som störst om samhället kommer med insatser när det är för sent.

Arbetet med utsatta barn ska förbättras, bland annat genom ökat engagemang i de nätverk som finns kring barnen. Tidiga insatser till barn i behov av särskilt stöd är otroligt viktigt både i skolvärlden och för föräldrar. Det handlar bland annat om att förbättra återkoppling till skolan efter att denna har anmält misstankar om sociala missförhållanden kring ett barn och att få samarbetet med barnen i centrum att börja tidigare för att fler ska få bättre möjligheter.

Centerpartiet accepterar inte att barn i Linköpings kommun kan stå utan tak över huvudet. För att åtgärda detta krävs det ett fortsatt strategiskt arbete med förebyggande ekonomisk rådgivning, anstånd, handlingsplaner m.m. Veldig ofta handlar det om barn vars mammor är utsatta för våld i nära relationer. Inga barn skall bära sina vårdnadshavares bekymmer eller andra sociala problem som ligger bakom att familjen inte har en egen bostad. En vandrarhemsplats för barnfamiljer i utsatt situation är varken ekonomiskt hållbart eller i linje med barnets bästa. Insatser behöver sättas in i tidigt skede för att förebygga vräkning och bostadslöshet.

Ett samhälle som håller ihop och är tryggt för alla

Linköping har en mycket stor integrationsuppgift att ta sig an. Utöver detta finns också andra mer tidlösa sociala frågor som kräver mycket engagemang och nytänkande - inte minst kopplat till familjer i utanförskap, trasiga relationer, droger, barn som far mycket illa och långvariga försörjningsstöd. Detta kräver professionell myndighetsutövning med stort engagemang för de enskilda. För att lyckas med dessa uppgifter krävs emellertid också att det civila samhället, inte minst i form av professionellt arbetande ideella organisationer får utrymme och resurser att arbeta i samverkan med kommunen.

Inom framförallt två områden ser vi att denna samverkan bör fördjupas; dels inom verksamheter kopplade till unga med högre risk för problem, främst barn i den sociala barnavården, dels inom området skyddade boenden för kvinnor på flykt undan våldsamma relationer. Även mer öppna verksamheter, där inte minst unga kvinnor stötts i olika ideella organisationers regi, bör dock utvecklas och fördjupas i samverkan mellan kommunen och de olika organisationerna. Viktigt är att dessa samarbeten präglas av professionalism, där bägge parter också utvecklar sina kompetenser genom samarbetet.

Hedersrelaterat våld och förtryck utgör ett mycket allvarligt hot mot främst kvinnor och barn. Denna problematik är samtidigt i stora delar dold för de som inte lever i denna miljö. För att göra det möjligt också för dessa kvinnor att få den livskraft och de livsmöjligheter de har rätt till måste de personer och organisationer som har engagemang, insyn, kunskap och förmåga ges mycket större möjligheter att påverka och förändra! Att inte vara tydlig med att dessa kvinnor ska ha samma möjligheter som alla andra Linköpingsbor är ett stort svek.

Samverkan

Arbetet med att bryta mönster där familjer och enskilda lever i långvarigt försörjningsstöd, så att försörjningsstöd byts mot arbete och egen försörjning genom lön, har påbörjats under denna mandatperiod. Ännu är det svårt att se ett tydligt trendbrott, men det är oerhört viktigt att detta arbete bedrivs med stor uthållighet och långsiktigt perspektiv. Erfarenheterna från andra kommuner visar att det tar tid, men att belöningen kommer. Främst i form av människor som får kraft att ta ansvar för sina egna liv, men också i form av minskade kostnader för kommunen och ytterst dess övriga invånare.

Barn i den sociala barnvården är en grupp med flera gånger högre risk för en negativ utveckling än andra barn. Det gäller oavsett om det rör de barn som är omhändertagna i samhällsvård av olika slag, som familjehem, stödboenden, HVB-hem eller statens särskilda ungdomshem, eller de barn som lever i familjer som får annat stöd från socialtjänsten men bor med sina vårdnadshavare. Här ser vi behov av att sträva mot två mål samtidigt, mer samverkan och tidigare start av insatser.

Mer samverkan med främst skolan och hälso- sjukvården är viktigt eftersom just skolresultat och hälsa är de starkaste skyddsfaktorer som finns mot en negativ utveckling på sikt. Ett gott exempel på denna typ av samverkan är Linköpings Skolfam-team, som arbetar med att skapa goda förutsättningar för att de barn som kommunen har placerat i familjehem ska klara grundskolan med behörighet till vidare studier. Centerpartiet vill gärna se en utveckling där Skolfam även omfattar barn i socialtjänstens öppna insatser.

Ett aktivt arbete med hälsofrämjande insatser för barn och unga i den sociala barnvården är också en viktig investering för våra barns framtid och kommunens långsiktiga ekonomi. Ohälsa är dyrt i såväl humana som ekonomiska värden. Centerpartiet vill att köer till utredningar och behandlingar ska minimeras och helst inte finnas alls. Oavsett om det gäller elevhälsa, regionens sjukvård eller ungdomshälsan. Detta kräver att Social- och omsorgsnämnden avtalar med berörda instanser om att hälsoundersökningar och utredningar av barn i den sociala barnvården görs med prioritet, på specialistnivå och med den bästa tillgängliga systematik som finns att tillgå. Centerpartiet ser gärna en ännu mer utvecklade samverkan med ideella föreningar och organisationer som verkar med aktiviteter för en stärkt hälsa för barn i den sociala barnvården. Inget barn i sociala barnvården ska behöva avstå en idrott eller en kulturell fritidsaktivitet av familjeekonomiska skäl.

Tidigare start av insatser är kort sagt viktig för att öka sannolikheten till ett gott utfall. Erfarenheten och ett brett vetenskapligt underlag visar att små psykosociala svårigheter tidigt, tenderar att växa gradvis och till slut bli mycket svåra och kostsamma att åtgärda. Ingen vinner på att avvakta utvecklingen, allra minst barnen det berör. Därför vill Centerpartiet att social- och omsorgsnämnden eftersträvar tidiga insatser, med en låg tröskel till icke behovsbedömda insatser, tidiga överväganden om vårdnadsöverföring till familjehem, bra konsultativt stöd till kontaktpersoner, kontaktfamiljer och familjehem. För att stärka barns trygghet och kontinuitet vill vi att stödsinsatser, exempelvis Skolfam, inte avslutas förrän mottagarna själva bedömer stödet som överflödigt.

Inom trygghetsområdet arbetar kommunen redan med ordningsvakter, uppmontering av kameraövervakning med flera liknande inslag. Utöver detta vill vi fördjupa samverkan med föreningar och ideella organisationer.

Fler poliser, ändamålsenliga lagar och rutiner för brottsutredning, en rationell men ändå rättssäker rättskedja för att hantera de brottsliga gärningar som sker, är nödvändiga och ska främjas. De utgör grunden för vår tilltro till ett fungerande samhälle som värnar vår trygghet och frihet. Men det är frågor som kommunen inte äger själv, där vår roll främst är att bidra i aktiv samverkan med staten. Centerpartiet vill verka för en aktiv samverkan mellan kommun, region och stat i det direkt brottsbekämpande arbetet.

Idag är det alltför svårt att hitta adekvat hjälp och ofta finns hjälpen på flera olika ställen i den kommunala verksamheten och i andra organisationer. Vi ser en utbredd psykisk ohälsa i alla åldersgrupper, unga som gamla, därför vill vi utveckla arbetet för att hitta sätt att förbättra deras mående. Människor med lättare psykiska besvär, lindrigare ångest- och depressiva besvär behöver inte alltid träffa en specialist inom vården utan skulle kunna få god hjälp av en vidareutbildad personal inom en kommunal verksamhet där kontakt och förtroende redan är etablerad. Det kan röra sig om omsorgspersonal eller personal inom skolan. På grund av den bristande tillgången på psykosocialt stöd så går det många gånger längre än vad det hade behövt göra. Här pågår mycket arbete och det är viktigt att de stödinsatser som kommunen erbjuder är lätta att hitta, och bygger på evidens och samordning bland olika aktörer. Detta innefattar ideella och privata aktörer likväl som kommunala-/ regionala.

Även på ålderns höst är det lätt att börja må sämre, här är otrygghet och ensamhet ofta bakomliggande faktorer. Vi vill jobba med att bryta isolering, söka upp äldre, ensamma, sjuka. Vi vill arbeta för fler träffpunkter och samutnyttja matsalar på vård- och omsorgsboenden och skolor. Vi vill utveckla det förebyggande arbetet för äldre genom bl.a. fler sociala aktiviteter och fler mötesplatser. Idag är tillgången till professionellt samtalsstöd otillräcklig för människor på landsbygden och den behöver därför bli bättre. För att öka tillgängligheten till nära stöd i förebyggande syfte kan mobila team av vidareutbildad omsorgspersonal åka ut till boende, detta skulle kunna ske i samverkan med andra verksamheter som åker till området.

Kommunen har dock betydligt större möjligheter att agera inom det förebyggande arbetet för att minska risken för att brott och otrygghet uppstår. Även där är en av de viktigaste nycklarna samverkan. Inte bara att göra samverkan "möjlig", Centerpartiet har högre ambitioner än så och vill se aktiv samverkan i det förebyggande trygghetsarbetet, med tydliga incitament som främjar att olika grenar av kommunen samverkar, såväl mellan förvaltningar som med aktörer utanför den egna kommunala organisationen. Vi vill se aktiviteter där skolan och ideella organisationer samverkar med socialtjänstens barn- och ungdomsverksamhet. Aktiviteter där information, resurser, personal och ansvar kan delas för barnets bästa i strävan efter en gemensam tryggare framtid.

Arbetet för att förebygga brott och otrygghet behöver med nödvändighet starta tidigt, redan i förskoleålder. Det förutsätter att barns miljö är trygg i förskolor, skolor, fritidsaktiviteter och såklart hemma. När miljön inte är trygg behöver insatser sättas in omgående. Ju tidigare insatser sätts in, desto mindre resurskrävande är de och desto större chans att bryta en negativ utveckling. Här finns inte en patentlösning, utan detta är snarare summan av flera olika insatser som var och en skapar möjligheter att tidigt vända en utveckling på väg åt fel håll. Allt från att arbeta systematiskt för att upptäcka otrygghet hos enskilda barn, till köfria mottagningar i elevhälsa och ungdomshälsa. Att tidigt upptäcka läs- och skrivsvårigheter i skolan, att möta trygga och ansvarsfulla vuxna i

fritidsaktiviteter, att ha föräldrar som aktivt kommunicerar med och har förtroende för skola och andra delar av kommunen, är andra komponenter i bygget av trygghet.

Vissa grupper av barn är mer utsatta för otrygghet och därmed risk för en utveckling i riktning mot ungdomsgång, droger, ohälsa och kriminalitet. Det gäller exempelvis barn i familjer som inte behärskar svenska, familjer med psykisk ohälsa, barn i samhällsvård, barn i familjer med arbetslöshet och ekonomisk knapphet, samt barn i familjer där missbruk och våld förekommer. Här förväntar sig Centerpartiet att kommunens förvaltningar gemensamt kartlägger risker och behov på individnivå, för att kunna prioritera stöd och rätt insatser till barn i särskilt utsatta uppväxtmiljöer. Här måste barnets bästa vara avgörande i planeringen av insatser. Föräldrars rättigheter och förvaltningarnas budgetramar är i det sammanhanget underordnade barnets rättigheter till en trygg uppväxt och bra utveckling.

Arbete mot relationsvåld

Vi får aldrig acceptera det utbredda samhällsproblem som mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation innebär, och den begränsning av individens fri- och rättigheter som detta innebär. Att utsättas för våld av en närstående betyder ett fruktansvärt trauma och innebär enorma kostnaderna i både mänskligt lidande och i ekonomiska termer. Våldet förstör, isolerar och bryter ner sina offer och innebär en enorm begränsning i fråga om friheten att kunna göra egna livsval. Viktigt att uppmärksamma är även att det finns vissa grupper som visats vara extra utsatta i fråga om våld i nära relation, som HBTQI-personer och personer med funktionsnedsättningar.

Centerpartiet kommer alltid att kämpa för att människor ska få leva fria från trakasserier. Vi kommer i alla sammanhang att arbeta för att människor ska slippa utsättas för sexuella trakasserier och övergrepp och för att vidta åtgärder i de fall då detta ändå förekommer. Vi jobbar för ett öppet klimat som gör att de som utsatts för kränkande behandling av något slag känner sig trygga med att berätta om det.

Vi vill utveckla långsiktiga samarbeten med civilsamhällets professionella aktörer kring skyddade boenden med mera. Vi vill också satsa på stödverksamhet för utövare av våld i nära relation, vilken dels fokuserar på motiverande behandlingsarbete och har ett förebyggande fokus som bygger på ett normkritiskt förhållningssätt och har fokus på unga i riskzon. Detta i samverkan med både Regionen och det civila samhället. Även psykiatriskt behandlingsarbete för brottsoffer och anhöriga behöver ske i samverkan mellan kommunen och regionen.

Vi behöver jobba ännu hårdare med att uppmärksamma allmänheten på frågor om jämställdhet och arbete mot relationsvåld. Att arbeta med att öka kunskaperna och skapa en öppen dialog hos våra barn och unga vad gäller sådant som normer, genus, sexualitet, bemötande, mänskliga rättigheter och respekt för andra kommer att betala sig mångfaldigt i framtiden.

I Centerpartiets Linköping skall alla invånare få uppleva makt över sina egna liv med frihet att göra egna val rörande det egna livet. Alla människors lika rätt och värde är en grundbult i vår politik och det är en mänsklig rättighet att få leva ett liv fritt från våld.

Vi vill under nästa mandatperiod

- få samarbetet med barnen i centrum att börja ske tidigare för att fler ska få bättre möjligheter. Här har samverkan mellan socialtjänst, förskola och skola en nyckelroll
- förstärka samverkan mellan skolan och hälso- och sjukvården
- att samarbetet med organisationer och föreningar som på olika sätt verkar för trygghetsskapande åtgärder utvecklas och fördjupas
- att kommunen utvecklar arbetsmetod för att säkerställa att kvinnor, barn och unga som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck får det stöd de behöver för att kunna forma sina liv utifrån sina egna livsmål
- att samverkan med civilsamhällets aktörer utvecklas och förstärks
- satsa mycket mer på tidiga insatser för att minska både individens lidande och samhällets kostnader
- satsa på att utveckla BID-samarbeten och använda oss av Falkenbergsmodellen
- satsa på trygghetsvårdare som en länk mellan lokalsamhället och polisen
- utveckla långsiktiga samarbeten med civilsamhällets professionella aktörer kring skyddade boenden

En aktiv och trygg ålderdom

En stor och växande andel av Sveriges befolkning är seniorer. I Sverige finns idag över två miljoner människor som är 65 eller äldre, vilket är en ökning med cirka 300 000 jämfört med 2010. År 2050 beräknas antalet 85-åringar och äldre fördubblas jämfört med idag.

På flera sätt har seniorer det bättre jämfört med tidigare generationer. Många av dagens seniorer känner sig friskare och är mer aktiva än förr. Seniorers livserfarenhet och kompetens gör dem till en stor tillgång för samhället och arbetslivet.

Samtidigt finns det mycket som behöver bli bättre. Många äldre – inte minst ensamstående kvinnor – lever i ekonomisk utsatthet till följd av låga pensioner. En ofrivillig ensamhet är ett stort problem för många äldre, vilket har förvärrats genom den isolering som pandemin har inneburit. Det behövs en nära och mer tillgänglig vård och äldreomsorg, fler förebyggande hälsoinsatser för äldre, en tryggare vardag, bättre stöd för den som vårdar en anhörig, möjligheter att arbeta även efter 65 år och fler bostäder för äldre.

En trygg kommun att åldras i

På många sätt är Linköping en trygg kommun att åldras i. Men den grova brottsligheten och ungdomsbrottsligheten som sprider sig skapar otrygghet runtom i hela landet, särskilt inom vissa utsatta områden. Det finns även personer och organiserade ligor som riktar in sig på att begå brott mot utsatta äldre. Ofta handlar det om att på olika sätt lura sig till att bli insläppt i någons hem i syfte att stjäla kontanter, kontokort och värdesaker. Men även olika former av bedrägeribrott ökar i snabb takt. Därför vill Centerpartiet att kommunen arbetar för att göra vardagen tryggare för äldre och utsatta i vår kommun.

Många äldre personer upplever också otrygghet kopplat till bristande tillgänglighet. Det handlar dels om hinder i de fysiska miljöerna som människor rör sig i, dels om dålig tillgänglighet kopplat till försämrade kontanthantering och posthantering. Att värna samhällsservice runt om i kommunen är därför viktigt för Centerpartiet. Staden skall också vara tillgänglig för alla som vill röra sig i den.

Centerpartiet anser att människors oro måste tas på allvar. Därför är arbetet mot brottslighet en mycket prioriterad fråga framöver. Polisen måste ha en god förmåga att skydda äldre från att utsättas för brott var de än bor i kommunen, men vi som kommun behöver också göra vad vi kan.

Vi blir fler äldre som lever längre

Idag är runt 30 000 Linköpingsbor 65 år eller äldre. År 2050 beräknas gruppen 85-plus vara dubbelt så stor som idag. Det är en enastående utveckling, samtidigt som det innebär stora utmaningar för välfärden.

Allt fler äldre blir allt äldre med allt bättre hälsa ända till slutfasen av livet. Det är oerhört viktigt för oss att dessa år ger möjlighet till ett aktivt liv med delaktighet och möjligheter att påverka sin livssituation. Övergången till ett allt mer digitalt samhälle blir lätt till höga trösklar för alla dem som inte vill överge kontanter som betalmedel och som har svårt för att betala räkningar med mera via

internetbanken. Vi vill inte bromsa samhällets utveckling, men ge äldre människor möjlighet att få den hjälp och det stöd de behöver för att kunna hantera sin vardag.

Sverige lär vara det land i världen som har flest ensamhushåll. Många har valt det själva och vill ha det så. Många är emellertid ofrivilligt ensamma och en stor andel av dessa är äldre. I civilsamhället finns många goda krafter som arbetar för att minska den ofrivilliga ensamheten och vi vill att kommunen ger stöd till dessa krafter. Vi vill också att staden och andra offentliga miljöer i kommunen utformas så att de är tillgängliga för alla.

Rätten att kunna få påverka

Det är dags att skapa en äldrevård som både ger god omvårdnad men också bra äldresjukvård. Att kunna påverka sin livssituation och att kunna leva med värdighet också i slutet av livet är för oss fullständigt självklart. Alla ska ha möjligheten att kunna påverka val av boende, antalet människor utsända av hemtjänsten och omsorgsgivare på olika typer av boenden oavsett var i kommunen man väljer att bo - på landsbygden eller i staden.

Grunden för våra ställningstaganden i vårdfrågor är att höja kvalitén på den offentligt finansierade vården. Vårt erbjudande till den enskilde måste innehålla kvalitet och kontinuitet. Vi vill även fortsättningsvis ha en mix av offentliga och privata aktörer.

Den äldre ska inte ständigt behöva träffa nya människor. Målet måste vara att minimera antalet vårdgivare till den enskilde. Det krävs också att äldrevården tillförs avsevärt mer sjuksköterskekompetens och specialistutbildade undersköterskor. Vi anser att läkarrondering på våra äldreinrättningar skall vara obligatoriskt.

Personalen skapar omsorgen

Medarbetarna utgör vårdens och omsorgens ryggrad och är grunden till att upprätthålla kvalitet och tillgänglighet i vården. Idag råder brist på utbildad personal. Samtidigt som vården och omsorgen behöver rekrytera fler, krävs insatser för att få anställda att vilja vara kvar.

Vi måste ha trygg personal som har bra arbetsvillkor och lön, personal som trivs med kommunen som arbetsgivare och således bidrar till kontinuitet i vården. Arbetstider är en viktig fråga, dels bruket av s.k. delade turer, dels icke fast anställd personal. Vi vill också arbeta vidare med teknikutveckling som kan utgöra stöd i verksamheten.

En stor utmaning för såväl dagens som framtidens äldreomsorg är att klara kompetensförsörjningen. Det råder redan idag stor brist på undersköterskor och behovet kommer att växa kraftigt framöver. Samtidigt anställs idag medarbetare i äldreomsorgen utan relevant utbildningsbakgrund. Att få fler att utbilda sig till relevanta yrken inom omsorgen kommer vara viktigt för att klara framtidens behov. Centerpartiet vill satsa på att fler inom omsorgen skall ha relevant utbildning.

Den goda maten

Maten är en mycket viktig fråga inom vår vård och omsorg. Att alla får i sig näring är grundläggande. På äldre dagar kan också maten vara dagens höjdpunkt. Vi arbetar för lokalt vällagad mat, byggd på i hög utsträckning närodlade produkter. Vi arbetar också för att åtminstone en måltid om dagen ska lagas lokalt, inte minst för att man under dagen ska få känna doften från köket.

I takt med att nya generationer behöver del av vård, omsorg och service kommer krav och önsningar att förändras. Det statliga RUT-avdraget kommer säkerligen att öka i betydelse när det gäller innehållet i det lokala serviceerbjudandet. Häls- och sjukvårdens möjligheter att hjälpa människor tar oss också steg för steg till ett längre liv med gott innehåll.

Vi vill under nästa mandatperiod

- att alla vårdboenden har bemanning med sjuksköterskor dygnet runt
- att varje vårdtagare ska behandlas av högst två vårdteam dagtid på vardagar, och att ett tak för antal vårdgivare per vårdtagare sätts efter att en utredning skyndsamt tar ställning till detta
- att alla vårdtagare ska ha möjlighet att välja vårdboende, där flera utförare finns
- att Linköpings kommun även fortsättningsvis ha en mix av offentliga och privata aktörer
- att omsorgens personal ska ha bra villkor
- sträva mot att 100 % av maten som serveras på kommunens vårdboenden som kan produceras i Sverige ska vara lokal-, regional- eller svenskproducerad.

Kultur och fritid för ett gott liv

Genom ett gott kultur- och fritidsliv ges människor möjlighet att utveckla sina livsdrömmar. Alla, oavsett bakgrund och livsvillkor, utifrån sina önskemål och förutsättningar kunna ta del av ett starkt fritids- och kulturutbud. Det bidrar till välmående, trygghet och utvecklingen av kommunen. Vi ser och uppmuntrar det stora samhällsansvar som föreningslivet tar i kommunen. Den medborgarkraft som finns i engagemanget i föreningslivet bör tas tillvara på ett bättre sätt av kommunen.

En fri kultur ger människor kraft att växa

I Centerpartiets politik skapas kultur av människor själva, fri från politisk påverkan. Kulturen har ett centralt och viktigt värde i människors liv, den utgör det salt som behövs för att människan ska kunna skapa sig mening i en föränderlig värld. Centerpartiet verkar för ett fritt och öppet kulturliv, med jämställda strukturer, som präglas av mångfald och ett stort spektrum av röster och berättelser. Kommunen behöver både breddkultur och spetskultur. Livskvalitet skapas i skärningspunkten mellan människors möten, kreativa intryck, kultur och marknad.

Linköping är en kommun med en stad vars rötter går tillbaka till Sveriges födelse under 1200-talets första hälft. Idag är det en kommun som ligger i den tekniska forskningens och tekniska utvecklingens framkant. Vi i Centerpartiet i Linköping vill knyta ihop Linköpings historia med dess framtid. Den medeltida katedralen behöver återfå banden med vattnet nere vid det tidigare vadstället över Stångån.

Genom att arbeta med kulturfrågorna i ett s.k. kulturstråk från vårt bibliotek via Domkyrka, museum och teatern till Skylten kan en nödvändig fokusering i det arbetet ske. Konst- och museikunniga inom kultur- och fritidsförvaltningen, liksom Östergötlands Museum måste få vara delaktiga i planeringen av hur framtidens Linköping ska byggas, inte minst i Stångåstråket. I Centerpartiets Linköping finns kulturen och historien med när de nya miljöerna växer fram.

För oss är också det regionala kulturlivet av avgörande betydelse. De regionala kulturinstitutionerna som Östergötlands museum, Symfoniorkestern i Norrköping, Östgötateatern och Östgötamusiken som alla har verksamhet i Linköpings kommun är omistliga för oss. Linköping som en av huvudmännen måste bli avsevärt mer aktiva i sitt stöd för dessa verksamheter.

Kultursegregationen i Linköping är väldigt tydlig. Kulturlivet bär fortfarande i hög grad spår av den ämbetsmannakader som dominerat Linköping som stad under många sekler. Arbete inom området kultur och fritid har emellertid stora möjligheter att ge även de människor som idag lever utsatt kraft och förmåga att forma sina egna liv.

Centerpartiet vill se ett förenklat regelverk för kulturarrangörer att genomföra kulturevenemang i kommunen. En ansökan skall vara enkel att fylla i och ett ärende ska kunna följas med transparens och engagemang från kommunens handläggare. Idéer som leder till att människan ska kunna påverka sin närmiljö genom kreativa idéer är särskilt viktigt. Vi vill underlätta nyttjandet av tomma lokaler till gallerier och scener, eller att ogästvänliga ytor rustas för att kännas välkomnande och kunna utnyttjas som mötesplatser och scener. Därutöver vill Centerpartiet att kommunen tar mer hänsyn till kulturen i samhällsplaneringen.

Genom att inkludera kulturen tidigt i planering och byggprocesser skapar vi ett mer levande samhälle och en stad och kommun som människor vill bo i och besöka. Likaså vill vi skapa fler möjligheter för en utmanande och nyfiken arkitektur och en levande stadsmiljö där gatukonsten och spontankulturen sätter sin prägel på stadsrummet – ett mer spontankulturbejakande gaturum.

Agorahuset i Skäggetorp är så långt en bra satsning. Invånarnas tydliga besked, är dock att den verksamhet som bedrivs där, liksom kommunens bredare ungdomsverksamhet i form av ”Ung Puls” måste läggas ner och startas om från grunden. När så sker måste de boende själva, inte minst genom föreningslivet, få vara med och forma dessa verksamheter. Vi i Centerpartiet i Linköping kommer att driva dessa frågor.

Lokaler och platser som kan skapa kreativa miljöer för våra unga är många gånger att föredra framför lokaler som är helt färdigställda från dag ett. Det viktiga är att det finns vuxennärvaro som är inriktad på att styra ungas kreativitet till konstruktiva uttryck. Vi är positiva till så kallade trepartslösningar där kommun, förening och företag bygger tillsammans.

Kommunens konferens och evenemangsbolag Visit Linköping & Co vill vi ska fortsätta utveckla evenemang för att sätta guldkant på Linköpingsbornas tillvaro. Konferensverksamheten ser vi inte som lika viktig att kommunen själv bedriver, men vi vill se mer av konferenser i Linköping då detta är bra för Linköpings näringsliv. Dessa konferenser får gärna vara i en ny byggnad som sannolikt en privat aktör bygger och driver, kanske i samverkan med en offentlig aktör.

Kulturskolan är av avgörande betydelse för många barn och ungdomars utveckling till personer med kraft, fantasi och förmåga att forma sina egna liv. Den verksamhet som idag bedrivs i Kulturskolans regi är i långa stycken fantastisk. Verksamheten behöver dock nå fler, inte minst barnen och ungdomarna som kommer från utsatta miljöer. Vi vill därför att Kulturskolan finns med som en självklar del när Ung Puls och verksamheten i Agorahuset startas om. Vad gäller kulturskolans möjlighet att nå barn i utsatta miljöer, vill vi flytta ut en del av kulturskolans verksamhet till Skäggetorp, Berga, Ryd men även till andra delar av kommunen utanför centralorten. Ett led i att utveckla Kulturskolan är att även erbjuda kurser i ”Kreativt skrivande”. Här kan barn och unga med intresse för skrivande få en möjlighet att utveckla sina kunskaper och färdigheter även efter skoltid.

Centerpartiet Linköping vill stärka tillgången till biblioteken runt om i vår kommun. Vi ser biblioteken som en viktig del i det offentliga rummet. Där ska det finnas möjlighet till studier, läsning och gemenskap. När bibliotekens personal går hem behöver denna möjlighet inte försvinna. Vi vill därför pröva att hålla ”meröppet” på bibliotek så att fler kan ta del av bibliotekens fantastiska möjligheter, dock utan personal ska behöva vara på plats. Men vi nöjer oss inte bara med det, vi vill se till att fler får tillgång till bibliotekens tjänster, även på platser där det idag inte finns ett fysiskt fast bibliotek. Det handlar om att förstärka bokbussens möjligheter att ge landsbygden tillgång till ett brett utbud av böcker och personalens kunnande. Vi vill också utveckla det som nu görs i Bestorp, där en butik är biblioteksombud och tillgängliggör bibliotekens utbud ännu mer. Detta vill vi sprida till fler platser i vår kommun.

Konsten har länge fört en undanskymd tillvaro i Linköping. Idag har vi en kommunal konsthall, Passagen. Den är undanskymd, inte särskilt publikfriande och lokalen är liten och inte alls ändamålsenlig för att visa upp konst. Centerpartiet vill ha en ny konsthall i Linköping som lockar en större publik och som har utrymme att visa mer konst och som visar mer konst som utmanar våra sinnen.

En fritid som skapar trygghet och välmående

Barn och ungdomars möjligheter att röra på sig och att träna olika fysiska och sociala färdigheter är oerhört viktigt. Vi lever i en tid när medelvikten går upp, och där allt fler barn lider av övervikt och där livsstilsrelaterade sjukdomar allt oftare debuterar redan i tonåren. Samtidigt är också övervikten och ohälsan en tydlig mätare på var den sociala utsattheten i Linköping finns.

Bra förutsättningar för Linköpingsborna att kunna ha ett levande idrotts-, motions- och friluftsliv är en viktig källa till livskvalitet. Centerpartiet värnar breddidrott och möjlighet för alla barn och unga att utöva idrott utifrån sina egna förutsättningar. Det är särskilt angeläget att barn och ungdomar grundlägger vanor kring idrottande och motion. Därutöver utgör föreningsidrotten en källa till fler mötesplatser för ungdomars integration och gemenskap. Centerpartiet vill att kommunen aktivt stödjer föreningsidrotten och ger den förutsättningar att växa. Föreningsidrotten ska vara jämställd och öppen för alla och därmed kunna vara en motvikt till segregation och utanförskap. Alla barn oavsett kön ska ges samma förutsättningar i idrottsutövandet och en demokratisk grundsyn ska vara en förutsättning för att ideella organisationer att få bidrag. Centerpartiet vill förbättra tillgången till idrottsytor och lokaler i Linköpings kommun genom ökat samarbete mellan näringslivet, fastighetsägare och kommunens bostads- och fastighetsbolag.

Att fortsätta bygga fullstora idrottshallar och stötta civilsamhället i form av att föreningslivet driver verksamhet är därför en prioriterad uppgift för oss i Centerpartiet i Linköping. Kommunens samverkan med civilsamhället är med andra ord av central betydelse inte bara inom det sociala området, utan också inom kulturens och fritidsverksamheternas områden. Att bidra till ett framväxande föreningsliv, inte minst i form av idrottsföreningar, och stötta med hjälp om hur en förening i Sverige drivs, är mycket viktiga integrationsbefrämjande åtgärder som kommunen ska bidra med. Slutligen är det också viktigt att stödja och samverka med föreningslivet över hela kommunen, för att vårt löfte om en bra fritid ska vara möjlig för människor, var de än lever i Linköpings kommun.

Det är viktigt att se till att alla har möjlighet till en givande fritidssysselsättning, oavsett om man är intresserad av idrott eller annan föreningsverksamhet och oavsett vilken förmåga eller vilka förutsättningar man har. Därför vill vi satsa på att förbättra parasportens förutsättningar i Linköping. Parasporten är tyvärr hårt drabbad av pandemin eftersom flera medlemmar återfinns i riskgrupper för Covid-19. Enligt nationell statistik har parasporten tappat hälften av sin verksamhet jämfört med ett normalår. Detta måste vi i Linköping hjälpa till att vända. Vi vill göra det lättare för alla att prova nya idrotter. Personer som har någon funktionsnedsättning har ofta svårare att testa en ny idrott. Det beror på att det kan behövas speciell utrustning. Därför vill vi att det ska finnas ett "bibliotek" där man kan låna utrustning för att testa om man tycker idrotten är kul och passar för en själv. Det är även viktigt att se hur tillgången till färdtjänst påverkar människors möjlighet att delta i aktiviteter.

Vi vill slutligen fortsätta ge stöd till elitidrotten. Stödet ska vara jämställt och ska på ett tydligt sätt inspirera barn och unga till idrott och rörelse. Elitidrotten tjänar emellertid också syftet att sätta guldkant på tillvaron och livet i Linköping för många människor.

Vi vill under nästa mandatperiod

- underlätta för spontankultur
- stötta föreningslivet
- satsa på Kulturskolan och se till att den finns på fler platser i kommunen
- se till att fler idrottshallar byggs
- satsa mer pengar på kulturen
- skapa en fritid för unga där trygga vuxna kan forma kreativiteten till konstruktiva uttryck
- involvera kulturen i samhällsplaneringen
- förbättra parasportens förutsättningar i Linköping
- se över förutsättningarna för en ny konsthall i Linköping
- förbättra tillgången till bibliotekens tjänster i hela Linköpings kommun.

Demokrati och mångfald för Linköpings bästa

För oss i Centerpartiet är det helt centralt att beslut fattas så nära människor som möjligt. Av de politiska nivåerna i Sverige är kommunfullmäktige den nivå som är närmast människor. För oss är det därför viktigt att så många politiska beslut som möjligt ligger på den kommunala nivån. Att rättsstatens principer om likabehandling med mera också genomsyrar den kommunala beslutsgången är lika viktigt.

Politik nära dig

I en tid då vi nyss gått igenom en pandemi och där destabiliseringsverksamhet från främmande makt med flera också drabbar kommuner blir behovet extra tydligt att göra demokratin så robust som möjligt. Ett sätt att göra det är att underlätta för invånarna i Linköping att komma i kontakt med ansvariga politiker och förvaltningar. Noterbart i detta sammanhang är att Linköping jämfört med andra kommuner upplevs av medborgarna ha mindre bra nåbarhet till politik och förvaltningar än genomsnittet. Vi vill utveckla invånarnas möjligheter att kunna påverka den del av vardagen som styrs av politiska beslut. Vi vill också att de som hotar och hatar politiskt förtroendevalda och anställda ska mötas av rättsstatens tydliga kännbara påföljder inom de ramar lagstiftningen anger.

En klassisk målsättning för oss i Centerpartiet har varit att flytta ner politisk makt uppifrån och från centrum, neråt och utåt i samhället. Under långa tider har detta projekt gått under benämningen decentralisering.

I Linköpings kommun finns idag "Utskott för medborgardialog" vilka är sammansatta av politiskt förtroendevalda från kommunfullmäktige, och som täcker in hela kommunens geografiska yta. I Stockholm stad, liksom i ett flertal andra kommuner över landet, finns istället stadsdelsnämnder eller liknande. Skillnaden mellan de två modellerna är att i Linköpings kommun har de geografiska utskotten inget ekonomiskt inflytande eller ansvar för de kommunala verksamheter som finns i området, medan nämndmodellen innebär att en del av den politiska makten över området ifråga ligger hos stadsdelsnämnden.

Vi vill att Linköpings kommun ska få geografiska nämnder, istället för utskott, och att dessa får utökad ekonomisk makt och ekonomiskt ansvar inom sina respektive geografiska områden. Detta för att lyfta politiken närmare medborgarna. Frågor om parker, centrumanläggningar, grönområden, idrottsplatser, kollektivtrafik till och från området etc. hör till de frågor en geografisk nämnd skulle kunna ha stort inflytande över.

Vi vill slutligen koppla dessa geografiska nämnder närmare till icke politiskt förtroendevalda; från föreningar, byalag, företagare, m.fl. så att dessa får en tydligare kanal in till politiken i vår kommun. Allt för att medborgarnas politiska makt ska bli starkare i vardagsfrågorna.

Gemenskap istället för utanförskap

Linköping ska vara VI. Inte Vi och Dom! Alla människor fyller en funktion i vårt samhälle och har såväl rättigheter som skyldigheter. Kön, ålder, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller religion ska aldrig påverka människors makt över sitt eget liv. Därför ska vi

stärka människors möjligheter och skapa fler mötesplatser mellan människor. Vi ska alltid ha ett tidigt bemötande av alla former av utanförskap och stärka människors möjlighet att delta i samhället på lika villkor trots olika förutsättningar. Mentorskap och lotsverksamhet i samverkan med civilsamhället är en bra funktion att applicera inom flera områden än idag för att åstadkomma delaktighet och inkludering för fler.

Vi vill att Linköpings kommun som arbetsgivare ska bli bättre på att spegla den mångfald av människor som bor i kommunen på alla våra kommunala arbetsplatser. Vi behöver bli bättre på att både jobba tillsammans med näringsliv och organisationer för att erbjuda anställningar med stöd, men också bli mycket bättre på detta i vår kommunala organisation. Linköpings kommun ska som arbetsgivare bejaka nytänkande och kreativitet hos de anställda.

Barn som lever med en funktionsnedsättning eller diagnos är oftast väldigt utsatta. Centerpartiet vill öka de tidiga insatserna för dessa barn. Vi vill därför se en koordinatortjänst som har i uppdrag att jobba med dessa barn redan i tidig ålder. Syftet med koordinatören skall vara att se till att alla myndighetskontakter samarbetar runt barnet.

Tillgänglighet för äldre och för människor med funktionsnedsättningar är viktiga frågor för Centerpartiet Linköping. För att Linköping ska vara attraktivt krävs ett konsekvent arbete för att förbättra tillgänglighet och trygghet i hela kommunen. Vid utveckling av stadens gator, torg och andra allmänna platser ska alltid markbeläggning, belysning och liknande anpassas för att säkerställa en hög tillgänglighet. Kontinuerlig omvärldsbevakning ska göras för att ta inspiration av platser som kommit långt i tillgänglighetsarbetet. Vi vill också att regler för vilka som har rätt till färdtjänst ses över, med målsättningen att göra dessa regler något mer generösa än idag.

Alla kommunala verksamheter ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättningar. Rutiner ska utarbetas för hur perspektivet funktionsstöd ska säkerställas i den kommunala verksamheten.

Digitaliseringen öppnar upp nya möjligheter till inkludering och deltagande men samtidigt finns det fortfarande individer och grupper som riskerar att exkluderas. Vi i Centerpartiet arbetar för att öka allas möjlighet till digitalt deltagande. Vi vill att kommunens verksamheter ska skapa möjligheter för servicemottagare att kunna delta i den digitala utvecklingen på ett sätt som är anpassat efter individens förmåga. Det handlar om tillgång till samhällsinformation, digitala tjänster och att möjliggöra deltagande i digitala möten och evenemang.

Vi vill göra demokratin mer tillgänglig. Vi vill säkra möjligheten att delta i den lokala demokratin. Oavsett om du behöver ledsagare, tolk eller annat stöd så är demokratiskt deltagande en rättighet.

Vi vill utveckla välfärdstekniken så att fler äldre och människor med funktionsnedsättningar och funktionsvariationer ska få ökad självständighet.

Ungdomar ska få chans att göra sin röst hörd i kommunen. Det är viktigt att barn och unga får utrymme att uttrycka sina behov, önskemål och åsikter. Detta är ett särskilt arbete som är större än att enbart handla om att påverka skolan och utbildning. Det handlar till exempel om ett riktat arbete för att möjliggöra ungas deltagande i föreningsliv eller annan jämförbar organisering. Det kan även röra sig om ekonomiska förutsättningar, tillgång till kollektivtrafik eller

kunskapsfrågor om ungas engagemang. Vi är positiva till att stödjare elevers organisering i råd och elevkårer genom att de till exempel får en plats vid bordet på skolledningens sammanträden.

HBTQI-personer löper idag stor risk för att drabbas av psykisk ohälsa. Ett starkt bidragande skäl är att de utsätts i större utsträckning för diskriminering och hatbrott. HBTQI-personer löper även större risk att dö i förtid – inte minst på grund av ökad förekomst av självmord i gruppen. Förutom ett aktivt arbete för att förebygga diskriminering och hatbrott, behöver kunskaperna om HBTQI-personers situation öka i vård och skola. Vi genomgår konstanta generationsförändringar, vi fortsätter att gå åt ett allt mer inkluderande klimat (så länge vi inte låter konservativa högerkrafter växa sig starka). Vi behöver säkerställa att kommunens äldre möts utan heteronormativa fördomar och kan känna att de kan leva sina liv öppet. I skolan behöver vi säkerställa att våra barn och unga känner sig trygga med att de alltid kan få hjälp ifall de har frågor om kön eller sexualitet. Vi måste också göra det enklare för fler människor som lider av psykisk ohälsa generellt att få hjälp i tid.

Vi vill under nästa mandatperiod

- utveckla formerna för kontakten med invånarna i Linköping, där avståndet mellan förslag från invånare till utförande förvaltningar blir kortare
- ersätta dagens utskott för medborgardialog med lokala geografiska nämnder som har beslutanderätt för viss kommunal verksamhet.
- ha lokala medborgarkontor med samhällsservice i varje lokal kommunal
- att en koordinator tilldelas uppgiften att samordna arbetet med barn som har funktionsnedsättning eller neuropsykiatriska diagnoser
- stärka elevdemokratien
- säkerställa HBTQI-personers rättigheter och rätt till stöd
- säkerställa hjälp i tid till människor som drabbas av psykisk ohälsa

Kommunens ekonomi

Ett signum för Centerpartiet är sedan lång tid tillbaka ekonomisk måttfullhet och stor respekt för att det är medborgarnas skattemedel som en kommun har att hantera. Linköpings kommun växer och har ökat sin befolkning nästan varje år sedan 1970-talet, från drygt 100 000 till 160 000 hösten 2018. En bit in på 2030-talet, ungefär samtidigt som Ostlänken tas i drift, kommer sannolikt 200 000 personer att bo i kommunen och det finns beredskap i form av planer och mark för 250 000. Det finns stora planer i hur staden ska växa och hur vi alla skall få plats i kommunen. Samtidigt ligger stora ekonomiska utmaningar i detta.

För oss är det då viktigare att vi gör rätt saker än att det går väldigt fort. De rätta besluten kan vara dyrare än alternativerna. I klartext innebär det att vi vill att kommunen gör de investeringar som är rätt för kommunens utveckling, trots att det bästa alternativet kanske är dyrast, och att detta delvis får finansieras genom att något dämpa takten i investeringarna i övrigt.

Vi ska självklart fortsätta att bygga ut välfärden när kommunen växer. Investeringar skall ske med återhållsamhet till vad som är nödvändigt och med hänsyn till kommunmedborgarnas bidrag i form av skattepengar. En effektiv lokalanpassning i all kommunal verksamhet är av största vikt för att skattepengar skall kunna användas till personal och verksamheter istället för byggnader.

De kommunägda bolagen i Linköping är välskötta och skapar stora värden för invånarna i Linköpings kommun. Utdelningarna ur bolagen bidrar till att hålla kommunalskatten nere, till gagn för kommunens invånare. Bolagen skapar emellertid också helt andra värden och som kommer kommunens invånare till del; exempelvis klimatnytta, bostäder och företagsutveckling. För oss är det mycket viktigt att utdelningarna ur bolagen hålls på en nivå som ligger på samma nivå som uttag ur liknande bolag på den konkurrensutsatta marknaden. Uttagen ska inte vara så stora att det kan uppfattas vara dold beskattning av kommunens invånare. Om uttagen ur bolagen ökar på ett sådant sätt att de hotar deras förmåga att göra stora investeringar för att t.ex. nå våra uppsatta klimatmål, så kommer vi att verka för att stoppa ökade uttag.

Med våra bärande principer lovar vi att ha medborgarnas intressen för ögonen i allt vi gör och vill göra i Linköpings kommun. Att fortsatt ha en låg kommunalskatt är också viktigt för oss. Vi måste värna om våra medborgares pengar och de måste gå till rätt saker. Det är bättre att se över kommunens kostnader och effektivisera än att varje gång det behövs pengar höja skatten.

Vi vill under nästa mandatperiod

- att kommunen koncentrerar sig på kärnverksamheten, för att ha en hållbar ekonomi
- att kommunen har som övergripande mål att våra kommuninvånare har det bra och får en god välfärd, kultur och fritid och en hållbar framtid
- ha en ansvarsfull ekonomi som inte skuldsätter kommande generationer – varje generation ska stå för sina egna kostnader
- inte höja skatten

I september finns chansen att rösta för Linköpings bästa!

I Centerpartiets Linköping är det tryggt att leva. Tryggheten bygger ytterst på människor som har kraft och vilja att bygga ett gott liv för sig själva, sina nära och kära och som ser sig som integrerade delar i en större meningsfull helhet. I Linköping går det att bo i hela kommunen och ändå ha tillgång till bra skolor för ens barn, bra äldreomsorg och bra kommunal service. Det är en kommun där det är lätt att påverka, men mycket svårt att hata och hota. Det är en kommun där människor från olika bakgrunder möts, men där de utsatta miljöerna är vuxit bort. Det en gemenskap byggd på människors frihet, kraft och arbete. Olikheter bejakas, så länge alla delar respekten för enskilda människors rätt att forma sina egna liv.

I Centerpartiets Linköping är det roligt, spännande och enkelt att leva. Här finns plats för den enskilda människans kraft och vilja att skapa ett gott liv. Här är känslan av ansvar och engagemang för andra människor, och en gemensam hållbar miljö en del av kulturklimatet. Vi hoppas få ditt förtroende att tillsammans med dig och alla andra i Linköping förverkliga denna vision.

I september har du chans att rösta för ett grönt och hållbart Linköping där vi har ett samhälle som håller ihop. Ta den chansen! **Rösta för ett grönt ledarskap som ser HELA Linköping och jobbar för Linköpings bästa!**

Centerpartiet

LINKÖPING